

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Paludan-Müller, Frederik.; af Frederik
Paludan-Müller ; med Oplysninger udgivet af
"Dansk lærerforening" ved H. Trier.

Titel | Title:

To Digte

Udgivet år og sted | Publication time and place:

København : Det Reitzelske Forlag (Georg C.
Grøn), 1893

Fysiske størrelse | Physical extent:

104 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

To Digte

af

Frederik Paludan-Müller.

Abels Død.

Benedikt fra Nursia.

Med Oplysninger udgivet af „Dansklærerforeningen“

ved

H. Trier.

København.

Det Reitzelske Forlag (George C. Grøn).

1893.

Danske Forfattere. Nr. 29—30.

København. — Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri (F. Dreyer).

Frederik Paludan-Müller.

I.

I Aaret 1831 udsatte det 72 Aar gamle „Selskab for de skønne og nyttige Videnskabers Forfremmelse“ en Pris af 100 Rdl. for 4 fædrelandshistoriske Romancer. Poul Møller haaner og ynker i et lystigt Skæmtedigt Selskabet: „Af Mundenes Tønde du tager en Tap, — da fuse vel Rimene frem. — Du byder os gøre Romancer om Kap, — du beder om fire, — ja se, om du slap; — vel tusinde bringes dig hjem.“ Der mødte dog kun 16 Medbejlere op; ingen af dem vandt Prisen, men to af de unge Digtere fik hæderlig Omtale, — af dem var Frederik Paludan-Müller den ene. Det er ikke skarpt tegnede Virkelighedsbilleder, han giver i sine Romancer om „Lejre“, „Frodes Død“, „Kong Kristian“ og „Refsnæs Skov“; han gör Historien til Sagn og Digtning, opløser de historiske Begivenheder i Syner og Drømme og føler over for Fortidens Heltestorhed og Kongekroner kun saa meget dybere Livets Forgængelighed: „Valhal er overvunden — med alt, hvad Guder har skabt: — Frejas Stjerne forsvunden — og Krigsgudens Hammer tabt. — Helte, som kæmpe og virke, — med Lejre ligge i Muld; — hist staar kun den høje Kirke, — af smuldrende Grave fuld.“

Paludan-Müller var født den 7. Februar 1809 i Kerteminde, hvor hans Fader, den senere Biskop i Aarhus, var Sognepræst. Han var bleven Student 1828, det Aar, der roste sig af blandt sine nybagte Studenter

at have 12 store og 4 smaa — ikke Profeter, men Poeter; H. C. Andersen var en af de store, Paludan-Müller regnedes til de smaa. Kun mellem Kammeraterne taltes der om, at han skrev Vers; men da han endnu samme Efteraar foreslog Andersen, at de sammen skulde udgive et Ugeblad, föjede han til: „De vil maaske forundre Dem over, at dette kommer fra min Haand, fra hvilken De endnu intet Produkt har set, som kunde lade Dem formode Dygtigheden til sligt et Foretagendes Udførelse. Dog tror jeg, at jeg med et Slags Selvbevidsthed tör forsikre, at jeg ikke aldeles er et Musernes Stifbarn, hvorpaa jeg mener at have et Bevis i den Samling af Digte, jeg for min egen Fornøjelses Skyld har udarbejdet, og som befinder sig hjemme i min Skuffe. Ogsaa tror jeg ikke, at jeg mangler det til et saadant Foretagendes Udførelse nødvendige Humør.“ Planen blev ikke til noget, og de to unge Digtere kom heller ikke i noget personligt Forhold til hinanden. I sin Alderdom skriver Andersen dog: „Som Menneske har Paludan-Müller noget saa naivt, aabent og godt, at man straks føler sig draget til ham.“

Sit förste större Arbejde udgav han 1832. Det var Skuespillet „Kærlighed ved Hoffet“, hvori romantisk drömmende Kærlighedsceners Vers veksle med letbenede Prosasceners Fyrværkeri af Ordspil og Aandrigheder. Italienske Maskekomedier og shakespearske Lystspil synes at have været hans Forbilleder, men gennem det spillende og sprudlende i Stilen mærker man ham selv, saaledes som et Billede fra hans Ungdom viser ham: „en Apollons og Lykkens Yndling, smuk, elskværdig, skalkagtig, farlig for kvindelige Hjerter“. „Jeg tænker mig ham som ung Mand stærkt feteret i Selskabslivet, den deciderede Løve paa fynske Herregaarde“, siger G. Brandes („Danske Digtere“, S. 247); „det er blevet mig sagt, at han besad en saadan Improviserefærdighed og et saadant Humør, at han undertiden i en selskabelig Kreds opfandt hele smaa Skuespil og spillede dem selv ganske alene, løbende fra den ene Side af Scenen til

den anden for at besvare sine egne Replikker.“ Sit hele Liv igennem bevarede han Tilbøjeligheden til at forskanse sine Følelser bag Ordspil og Vittigheder.

Aaret efter „Kærlighed ved Hoffet“ udgav han „Danserinden“, et Digt i 3 Sange. Det er i sin Form stærkt paavirket af den engelske Digter Byron, hvis Indflydelse paa ham man ogsaa mærker i en Række rimede Fortællinger. Som „de tre Heroer“ i Digtningens Verden nævnes i selve Digtet Shakespear, Byron og Goethe. Mange Aar efter siger Paludan-Müller som gammel Mand i et Brev: „Da jeg skrev „Danserinden“, havde jeg kun læst et Par Sange af Byrons „Don Juan“ og meget faa af hans andre Værker; dog sværmede jeg den Gang som saa mange andre for den engelske Digter, hvad jo ogsaa hans Geni og skønne Død gör forstaaeligt, saa det ikke er usandsynligt, at der kan være kommet adskillige byronske Toner ind i det danske Digt.“ I behændige ottelinjede, rimede Vers giver han flygtig tegnede Billeder af Selskabslivet i den fornemme Verden, trukken af dets Lethed, ironisk smilende ad dets Tomhed. Og som en fin og tynd Traad binder Fortællingen om Danserinden Diones og Grev Charles' hurtig blomstrende og hurtig knækkede Kærlighed alle de skiftende Stemninger og Betragtninger sammen, der i et ungdommeligt Spil med Ord og en Leg med Tanker skyde frem i den fireogtyveaarige Digers Sind under Skildringen af Kærlighedslykkens Stigen og Dalen. Saa ung han er, synes han allerede at have lidt alvorlige Skuffelser, der samle sig i Forestillingen om Livets og Lykkens Forængelighed. Summen af al Leven er efter hans Erfaring — som det halv bittert, halv spøgende lyder —, at „kaput er hver en Krans, Bedrifter flette, kaput er Polen med sin Helteflok, kaput er som den slette den honnette, kaput er ogsaa du, som læser dette, ved Sorgen, Døden, Doktor eller Kok; kaput er alt, og det er mer end nok: alt, alt, hvad Tidens store Vinge værner, hvad Dagen bringer og hvad Natten fjerner“; fæst derfor i Livets Strøm ikke dit Hjerte til Bølgens Skum og

Boblens Glimmer, men lad „alt drive dig tilbage i dig selv“!

Allerede gennem disse hans Ungdomsværker mærker man den Opfattelse, han en Menneskealder senere udtaler i et Brev med følgende Ord: „Jeg kan ikke dele Deres Angst for de Skribenter, der holde Formen — hvormed ikke menes formelt Legeværk — saa höjt i Ære. I vor ufuldkomne Verden er det, efter mit Skön, altid en anbefaling at stræbe efter Fuldkommenhed i noget — og her i noget, der har saa afgörende og væsentlig Betydning, ogsaa med Hensyn til Indholdet. Det gaar virkelig i Kunsten som i Livet, hvor begyndende Aandssløvhed gerne giver sig til Kende i en sju-sket Paaklædning.“ Særlig „Danserinden“ gjorde overordentlig Lykke; „den var i alles Munde“, fortæller J. L. Heiberg, „den oplevede i kort Tid flere Oplag, unge Digtere dannede sig efter den, alle vare enige om, at dette Digt var det skönteste, som endnu var skrevet paa Dansk, og at Paludan-Müller var den störste danske Digter, som havde eksisteret“. Heiberg havde faa Aar i Forvejen fremsat sin Lære om Formens Betydning for et Digterværk, og Paludan-Müller har senere fortalt, hvorledes han i sin Ungdom var saa indtaget i hans Person og Underholdning, at Heiberg nu og da sent paa Natten maatte sige til ham for at faa ham bort: „Ja hør, Paludan-Müller, gaar De ikke nu, saa lader jeg rede til Dem paa Gulvet her.“

II.

I 1834 begyndte Paludan-Müller med „Amor og Psyke“ Rækken af sine mytologiske Digte. 17 Aar i Forvejen havde Heiberg i „Psykes Indvielse“ behandlet en Del af samme Myte; men Paludan-Müller kendte ikke og vilde ikke kende Heibergs Skuespil, för hans eget

var skrevet. Emnet er hentet fra en Fortælling¹ hos Apuleius, en romersk Forfatter fra det 2. Aarhundrede; men medens denne helt igennem tager meget haandgribeligt paa Guderne, giver Paludan-Müller i drømmende strøm-mende, bævende svævende Vers et fint henaandet Billede af Amors og Psykes Kærlighed som et Sindbillede paa Sjælens (Psykes) Lutrelse gennem Kærlighedens Lidelse og Lykke. Knælende tager Kongedatteren Afsked med Jorden for at følge Guden paa hans Flugt gennem Stjernehimlen op til Gudernes evige Boliger. Men om det jordiske Liv, hun forlader, hedder det i „Sorgens“ haabløse Sang: „Om den dødeliges Vugge, Moderlejet redt saa nær, sværmer alt med stille Sukke Sorgernes den mørke Hær. Lette Taarer Øjet dugge, for det første Smil at dræbe; Skriget aabner Barnets Læbe med det første Morgenskær. Og naar Barnets Tid er runden, Ungdoms korte Stund forbi, falmet Kransen, som var vunden, svundet Elskovs Trylleri, ak, naar Drømmen er forsvunden, som just Livet skulde smykke, gemmer selv den døde Lykke Dødens Sorger indeni.“ Kritikerens C. Molbech skriver om „Amor og Psyke“ som Kunstværk: „Formen, med den skønne Marmorblødhed, bliver dog aldrig voksblød“; men for den mere fuldblodige Oehlenschläger er der ikke Virkelighed og levende Farver nok i „Amor og Psyke“, „det Snavs“. „Bjærgene i dette Digt ere af Chokoladekager, Sneen er pisket Flødeskum, Blomsterne malet Sukkerknas“, skriver han vred til Hauch. Til Gengæld fandt Paludan-Müller, at der ikke var Tanker nok hos Oehlenschläger.

Han bliver juridisk Kandidat, uden dog nogen Sinde at faa nogen borgerlig Virksomhed, og i 1838 gift med den 9 Aar ældre Charite Borch, af hvis religiøse Tankesysler der er Mærker i hendes Mands Arbejder. To Aar er han saa paa Rejse i Tyskland, Nederlandene, Frankrig, Schweiz og Italien. Efteraaret 1840 kommer

¹ Se: Apuleius's Amor og Psyche, oversat og indledet af Dr. Frederik Nutzhorn. 1867.

han hjem og vender i „Venus“ tilbage til Skildringen af Kærligheden gennem et mytologisk Sindbillede. Den jordiske Venus (V. Anadyomene) staar i Stykket over for den himmelske (V. Urania); den første er Kærligheden som en jordisk Drift, hun er lunefuld, letsindig, forføngelig, vellystig og grusom; den anden er Kærligheden som en Evighedsmagt, mild og alvorlig. Med „Stjernekrønen om sin Pande, Himmelrosen i sin Haand“ fører hun den unge Hyrdekonge Endymion gennem Natten og Døden til hans elskede, og efter ham lyder det i Hyrdernes Sang, at her paa Jorden „Menneskets Liv, selv i Ungdommens Pragt, er et bølgende Siv og et Spejl kun for Stormenes Magt“.

I „Dryadens Bryllup“ klinge de samme Toner om Livets Forgængelighed. Dryaden, det unge, livsglade Naturbarn med de brune Øjne og den lette Gang, i hvem Apollo, Sangens og Solens Gud, er forelsket, ofres, for at han ved Tabet af hende paa ny kan føle sig som Gud og „skelne mellem Jord og Himmel“. Men der høres i Digtet som en stille Klage over, at Ungdom og Skønhed skal forgaa, inden den har udfoldet sig, og Dryaden dør med en Sang om Livet paa Læberne. „Jeg skal bort fra Livet,“ synger hun, „dejligt var det at leve! Livet jeg kendte dog ej. Nu jeg det kender, nu, det forgaar. Den drager forbi mig, Dryadernes Skare, den vil snart have glemt mig, og snart den synger om mig som om Dagen, der svandt. Da naar ej Lyden mit lyttende Øre; alting formørkes og blindt er mit Øje; Mindet med Synet forsvinder, og Hjertets Liv er kun Suk — kun et Suk.“ Den gamle Pan, Dryadens Fader, der paa Juppiters Befaling fælder det unge Træ, til hvilket Datterens Liv er knyttet, hører med den jordiske Faderkærligheds lydhøre Øre, hvorledes Stammen vaander sig for hvert Slag og dybe Suk bryde frem fra Marven, og Himmelgudens Krav staar for ham som en Grusomhed. „Aldrig har en døende rørt dig,“ siger han til hans Sendebud.

Og endnu stærkere knytte Digterens Følelser sig

til det jordiske Liv i „Titon“ (fra 1844). Den unge trojanske Kongesön er ved Auroras Kærlighed løftet op til hendes Palads; men i Morgenrødens Rige ved Æterhavet under den evige Morgenhimmels purpurrøde Skyer længes han efter Jorden og sin forladte Hustru, og da han er vendt tilbage, paa ny føler Jordens tunge Luft om sine Skuldre og genfinder sin Hustru som en ældet Kvinde, der har tilbragt et helt Liv i trofast Venten, udbryder han klagende: „Jeg har drömt, mens du har lidt og levet.“ — „Skaf mig den mørke Nat, den stille Grav! Bring mig til Jorden ned, ned til mit Hjem!“ siger han til Aurora, træt af Livet, han ikke har levet, da hun efter hans Hustrus hurtige Død igen har taget ham, oldingehvid, op til sig. Han stirrer styrket ned i „den mørke Drik“, Aurora rækker ham, og en ukendt Ro fylder hans Hjerte, mens han tömmer Bægeret og synker sammen.

III.

Vant som Læseverdenen var, til at se Paludan-Müller „tumble sig iblandt græske Guder, byronske Korsarer og provençalske Riddere“, varede det en Tid, inden man kunde finde sig til rette med hans Mening, da han 1841 udgav förste Del af en stor Virkelighedsroman, paa Vers som „Danserinden“s. „Publikum vrager Digtet,“ siger Heiberg nogen Tid efter, „og Dumheden, i Skikkelse af et Par Recensenter, glor paa det som en Ko paa en malet Dör, og siger: „Jeg kan ikke forstaa det, det duer ikke.““ I sin Trang til at vende tilbage til Jorden har Digteren denne Gang givet sig i Kast med „et Stof af Hverdagssnit“ og en Helt, der „dansk i Sind og Skind og Tale“ helt „uromantisk gaar i Prosaskridt“. Da i Slutningen af 1848 anden Del af Bogen var udkommen, kunde en Kritiker fastslaa, at den var „et Billed af den nærliggende Nutid 3: Nutiden til Ud-

gangen af 1847, og det et livligt, klart og næsten fuldstændigt Billede, saa at man vel i visse Henseender kunde sætte „Adam Homo“ ved Siden af Holbergs Komedier“. Det var her ikke længer „lyrisk musikalske Taagebilleder“, han gav, „men levende Mennesker med Kød og Blod“, siger en anden Kritiker, et Portrætgalleri, der, efter en tredjes Udsagn allerede i 1841, raaber til Samtiden: „Se, saadan ser I ud, I danske Træmennesker, I Prosaikere, I lunkenblodige Amfibier, I materielle Hverdagssjæle! Fy, skamme jer!“ (Berlingske Tidende 1841, Nr. 296.) Rundt om i Fortællingen om Adam Homos Liv, fra han fødes i en tarvelig Præstegaard paa Landet, til han 62 Aar gammel dør som en fornem Mand, har Digteren indstrøet Hentydninger og Sidehug til Forhold herhjemme i Trediverne og Fyrrerne. Han lader sin Ironi spille med den tyskfødte Bibelkritik og Begrebsfilosofi (Strauss og Hegel), den franskfødte Kvindeemancipation (George Sand), den hjemmegjorte Vittighedspresse (Goldschmidt: Korsaren), han latterliggør den fladbundede Rationalisme og den forlorne Idealisme, han spaar den fjerde Stands Rejsning i en rødhaaret Lømmels Undsigelse til de rige, et Træk, i hvilket Folk endnu i 1849 sporede „en Tilbøjelighed hos Forfatteren til at gaa uden for vore Forhold“. Han havde paa Steder en Opfattelse af Kristendommen, der minder om hans samtidige Søren Kierkegaards Kamp for det ny Testaments Kristendom mod Statskristendommen: „At være udvalgt“, siger Digtets religiøse Hovedperson, „er ej sit Kors som Hæderstegn at bære, men Korsets Byrde til sin Del forlange.“

Og han minder i mere om Søren Kierkegaard. Som denne er han i „Adam Homo“ en blodigt satirisk Moralist, der i sin Harme over menneskelig Usselhed optrevler Menneskers Handlinger og Følelser, til de kun er Pjalt ved Pjalt. Den rene Vilje og den stærke Vilje — det er det, der for ham gør Mennesket til Menneske. Paludan-Müller, der i et Ungdomsarbejde („Eventyr i Skoven“) havde gjort sin Helt til Søn af Aura (Vindens

Pust) og hyldet ham som „Prins af alle fjerne Luftkasteller“, „Regent og Enehersker i hvert gyldent Drømmeslot“, vil nu skildre et jordisk Menneske, en „Homo“, en „Adam“. Samme Aar som første Del af „Adam Homo“, udkom Heibergs „En Sjæl efter Døden“. En Spidsborgersjæl stilles her af Apostlen Peder over for de kristelige Krav, af den græske Komædiedigter Aristofanes over for de klassiske, og falder ynkelig igennem ved Prøven. Paa lignende Maade bliver Adam Homo vejjet og funden for let. Det hjælper lidet, at han stadig stiger i Rang og ydre Anseelse, indadtil svigter han holdningsløs sig selv og sine Opgaver den ene Gang efter den anden og skyder Skylden skiftevis paa Skæbnen, Tilfældet, Nødvendigheden. Det troskyldige Barn, den friske, velbegavede Student, den ungdommelig betagne Elsker bliver til en selvisk Skinheld, som, fristet af den ydre Glans, i Strid med sine bedste Følelser, kastes ind i et tomt Ægteskab og efterhaanden oplever „at forraade alt, hvorpaa han har troet, forraade og forlade alle, som havde troet paa ham“, — en „Folkets Mand og Folketaler, begejstret for sine Landsmænds Fuldkommengørelse, „for Almenaanden, Videnskaben, Kirken, for Frihed, Kunst og nordisk Poesi“, for derpaa at sadle om, „opgive Idealet“ og Folkeligheden, udvikle sig til „den fine Mand“, ty ind under Hoffets Sol og endelig, bedækket med Titler, behængt med Ordener, højtideligt at jordes som Baron, Gehejmeraad, Ridder af det hvide Baand p. p.“ (G. Brandes.)

Naar den katolske Kirke vil udnævne en ny Helgen, nedsætter den en Domstol, for hvilken en *advocatus diaboli* (Djævlens Sagfører) og en *advocatus dei* (Guds Sagfører) optræde som hans Anklager og Forsvarer, og først naar Sagen er vunden, bliver Helgenen viet. Et Aar inden Paludan-Müller paa sin Udenlandsrejse gæstede Rom, havde en saadan Rettergang fundet Sted der, og den tog han til Forbillede, da han i sit Digt lod Adam Homo efter Døden stedes til Doms. Mod Djævlens Advokat taler *advocatus Hominis* (Homos, Menneskets,

Sagfører) hans Sag; men han frelses fra Fortabelse ikke gennem Rettergangen, efter hvilken Vægtskaalen med hans Navn synker ned mod Helved, men gennem den Kærlighed, hans forladte og forglemte ungdomselskede, Alma Stjerne, selv nu efter begges Død fører ham i Møde. I hendes rene Inderlighed og Troskab mod ham og mod sig selv, fra hun første Gang møder ham som den unge Alma, til hun fattig og ensom dør som den gamle Jomfru Stjerne, har Paludan-Müller givet Menne-skenaturen Oprejsning for det Angreb, han i Adam Homo har rettet mod den.

IV.

Viljens Renhed og Viljens Styrke — ikke blot som den bærer en ukendt Kvindes stille Hverdagsliv, men som den udfolder sig i verdenshistoriske Omgivelser — tager han paa ny op til Behandling i sit store Skuespil „Kalanus“. I Bambushytten, aaben mod Øst, mod den opgaaende Sol, staar den unge indiske Vismand Kalanus, rank og bleg, med de store, sorte Öjne, den fine, böjede Næse og de tynde Læber, med det hvide Pandebind omkring de lange, kulsorte Haar, den løse Lærredskittel fastholdt af en Bomuldssnor og en Krans af sorte Bær i Bæltet, og synger sin Morgenhilsen til det rene Lys. Ned ad Indusfloden har han set Aleksander den Store paa sit Erobringstog komme sejlene med sine Skibe. Fra det Öjeblik har han fulgt ham, i Troen paa at han er en af selve de höje Guder, der er stegen ned paa Jorden, „for som en Storm at feje Verden ren og vejre bort som Avner alt det onde“. — „Min stille Ven fra Indiens Palmeskove,“ kalder Aleksander ham og forstaar ham ikke, naar han taler til ham om sin Kamp, Kampen mod sig selv i Bön og Bod. Medens Kalanus higer efter Døden som Vejen til den dybe Fred, er det for Aleksander ikke Dødens visne, men Livets

friske Krans, det gælder om at vinde. Og da Kalanus ved en Fest i hans Palads har set den store Konge besejret af Vin og Kvindekunster, forstaar han, at det kun er en simpel dødelig, han har hyldet som en Gud. Brödetynget ved sit Fejlsyn lader han til Soning sin Slave i Palmelunden rejse et aflangt Baal for rensset i dets Luer at søge Døden og gennem den Guden, han ikke har kunnet finde paa Jorden. Det nytter ikke, at Aleksander kommer til hans Hytte, truer ham med sin Vrede, løfter Haanden imod ham, kræver i sit Venskabs Navn, at han skal leve, byder ham blandt Asiens Riger det, der frister ham mest, blot han vil blive hos ham, og til sidst ydmyger sig for ham, som han aldrig har gjort det for nogen dødelig: böjer Knæ for ham og trygler ham om at bönhøre ham — „hvad hjælper alt, naar du er ingen Gud?“ svarer Kalanus, urokkelig i sin Beslutning. Da Solen daler paa Himlen, gaar han, klædt i hvid Offerdragt — selv er han baade Offerpræst og Offer — langsomt rundt om Baalet, antænder det paa alle Sider, stiger op paa det og dør, større ved sin rene Viljes Uovervindelighed end den Helt, der har lagt en Verden for sine Födder.

„Der er mere end nok i vor Litteratur af det, der fyger og ryger som Avner,“ sagde Paludan-Müller en Gang til en yngre Ven af sig; „stræb altid at gøre noget, der kan blive staaende i Litteraturen og som kan have en Fremtid for sig.“ Derfor var det „store Op-gaver“, han krævede af sig selv og andre. „Pas paa,“ sagde han til de unge, „at eders Virksomhed ikke, som Rhinen ved Leijden, løber ud i Sandet.“

Og atter skriver han, henimod en halv Snes Aar efter „Kalanus“, et Digt om den rene og stærke Vilje, en rørende Scene — mellem en 14aars Dreng og en midaldrende Matrone — i et Landskab med Oldtidens og Middelalderens Rom, Kejserbyen og Pavebyen, i det fjerne og den store romerske Kampagne i Forgrunden. Det er hans Digt om „Benedikt fra Nursia og hans Amme“. Hvad der udgør Fortællingens Indhold

synes lidet betydende: En Dreng, der har fundet paa at ville drage ud i Örkenen for som Eneboer at forbedre sig til at blive sin fordærvede Samtids Opdrager og Fornyer, og paa sin Fødselsdag meddeler sin Beslutning til sin intet anende Amme, der glad er rejst ud paa Landet med ham i Ferien, efter at han i Hovedstaden, langt borte fra sine Forældre, under hendes moderlige Varetægt har syslet med sine Studeringer. Men i Dren-gen bor der en Mand, og hans Beslutning er ikke noget Barns Flyvegrille; den er for ham Opfyldelsen af et Kald, der stærkere og stærkere har lydt til ham, naar han, sammenlignende Nutid med Fortid, har følt hvad Tiden trængte til. Og Skildringen af Ammen — med hendes snævre Tankers Kredsgang fra Morgen til Aften om en og samme Genstand: hendes Drengs Velvære — udvider sig til at være et Billede paa den naturlige kvindelige Trang til at skabe Lykke for sine nærmeste, paa den uselviske Omhu, der lunende og hyggende gerne lagde sine kære i Bomuld for at skærme dem mod hvert Vindpust, men for alle de smaa personlige Opgaver taber Maalestokken for det store. I Modsæt-ning hertil bliver Benedikt den, der vil, hvad han vil, trods alt og alle, fordi han har forstaaet det store i den Opgave, han er greben af, og derfor, selv om han skal staa alene, vil holde den fast, indtil han har ført den igennem. I den begejstrede Dreng, der rørt tager Afsked med sin grædende Amme, ser da Digteren „den dunkle Middelalders lyse Heros, Videnskabens første Grunder, Folkeaandens vise Leder, Munkelivets faste Styrer, stærk i Daad og ren i Levnet“.

V.

Selv om Paludan-Müller i disse Arbejder behandler historiske Personer, saa ere de dog ikke historisk Digt-ning i egentlig Forstand: Den virkelige Kalanus var en

ganske anden end Digterens, og Benedikt er ikke skildret i sin historiske Virksomhed. Begge ere de væsentlig Sindbilleder, Forbilleder i den Kunst at samle sig om ét og sætte Livet ind derpaa. Og for Paludan-Müller kommer det fuldt saa meget an paa at kunne dø Døden paa rette Maade som paa at kunne leve Livet. Fra tidlig Tid har han haft et stærkt Indtryk af Dødens og Forgængelighedens Magt: uforstaaelig som i „Danserinden“, ubarmhjertig som i „Dryaden“, forløsende som i „Titon“, rensende som i „Kalanus“.

Der kommer saa fra hans Haand en Række Digtinge med Døden til særligt Emne. „Abels Død“ skildrer den saaledes, som Synet af den maa virke paa den, der aldrig før har set den eller hørt fortælle om den. Det er halv forfærdet, halv forundret, Eva lægger sin blege og stumme Søn ned i Græsset, da han har draget sit sidste Suk i hendes Arme, og Adam tror, det er en dyb Sövn, han hviler i. De vente og vente, men alt vedbliver at være stille, og Natten sænker sig over dem, som de sidde ved Sönnens Side. De blotte næste Dag Drengens Legeme, for at Solen kan varme det; men Kulden forlader ham ikke, og hans Udseende forandrer sig mere og mere. Saa tænker Adam paa den Død, Gud har talt til dem om i Edens Have, og bærer den døde ind i Teltet. Næste Morgen møde pestfyldte Dunster dem, og ved Synet af Liget kaster Eva sig i Skræk og Rædsel ned paa Jorden. Tavs sætter Adam sig hos hende. Minderne komme op i hende om hvad Abel har været for dem, og nu er alt forbi! Om Aftenen flagre Ravnene skrigende ned over Drengen, men Adam graver saa en Grav, hvori han lægger ham; „det var den første Grav paa denne Jord. — En talløs Mængde rejste sig med Tiden; — hvor mange Taarer slugte Graven siden!“ Og om Graven lægger Adam 17 Stene i Firkant, en for hvert af Abels Aar, til Mærke og Minde — det er Kunstens første Spor, „thi Kunsten kom med Døden ind i Livet“. Tavse drage de to Forældre bort, böjede under Dødens Byrde; de føle, at det

er deres egen og alt levendes Fremtidslod, de har set i den døde Dreng: Døden er Livets Forbandelse. Da komme de paa deres Omflakken paa ny til Paradisets Porte. Eva tænker paa Fortiden, hun gaar uvilkaarligt hen til Havens Indgang, og Keruben løfter sit Flammesværd, saa at hun kan se derind. Alt derinde er som forklaret; og med eet synker Eva af Glæde i Knæ: under Livets Træ ser hun Abel staa lys og lykkelig. Hun kalder paa ham og gör et Skridt fremad, men Keruben sænker Sværdet foran hende. Da hun kommer tilbage til Adam, er der Smil om hendes Læber; Adam græder, da han hører, hvad hun har set, og forstaar, at Gud har banet en Vej fra Graven ind til det tabte Paradis.

Sammen med „Abels Død“ og „Kalanus“ udgav Paludan-Müller, omtrent 45 Aar gammel, „Ahasverus“, et Dommedagsdigt med Skildring af de Følelser, hvorved selve Menneskeslægten paa Verdens yderste Dag gaar Død og Undergang i Møde. Han havde, efter at „Kalanus“ var fuldendt, følt Trang til en Tid at lade sin Indbildningskraft tumle sig blandt muntre Scener med Spøg og Latter, og disse Billeder var allerede i Færd med at faa fast Form i en Digtning, da Koleraen Sommeren 1853 brød ud i København og rev Mennesker bort i Tusindvis. Det lød for ham som „en Dommedagsprolog“, da han hørte derom. Han havde mange Aar igennem hver Sommer boet i Fredensborg efter sit Vinterophold i en snæver og smudsig Hovedstadsgade; nu formørkedes selv den sjællandske Natur, i hvilken han ellers fandt Fred og Hvile, for ham, de lystige Løjer var glemte, og Tankerne om den yderste Dag samlede sig hos ham om Billedet af den evige Jøde, der havde stødt Jesus bort fra sin Dør paa hans Gang til Golgata og til Straf var fordømt til at flakke fredløs om, saa længe Jorden stod, fuld af Længsel efter en Grav at lægge sine trætte Lemmer til Hvile i. Nu stunder det store Verdensskuespil mod Enden, Tegnene i Sol og Maane ere synlige, som Biblen har spaaet dem, og for den forfærdede Menneskeslægt lyder Domsbasunen, der

vækker de døde. Men medens Jorden skælver under ham og Stjernerne falde og briste over ham, svinger Ahasverus sin Hat og slænger sin Stav fra sig, lyksalig over, at han snart har tömt Livets Bitterhed til Bunds. „I Graven er der Hvile, dyb og sød,“ siger en af de opstandne til ham, „Døden er en Sövn, der ikke kender Drömme.“ Han lægger sig til Ro i den andens forladte Grav, og mens Menneskeskarerne dødblege stedes til Doms, nynner han sagte om sin lune Seng og den stille Død, der nu fører ham — „ind til den evige Hvile“.

Og i den samme Stemning afslutter Paludan-Müller sin Virksomhed som Digter, 2 Aar før han ved Juletid 1876 døde. Han havde skrevet en kort Fortælling om en Sjæl, der i Ensomhed stunder mod Døden, fordi den jordiske „Ungdomskilde“ kun har kunnet forynge Legemet og ikke Sjælen, og han havde ladet Pennen løbe, til en stor 3 Binds Roman, „Ivar Lykke“, laa færdig, hvori han paa ny maler et Billede af Livet herhjemme i Trediverne og Fyrrerne, men med en Helt, hvis sanddru og ægte Natur gör ham til Adam Homos Modstykke. Den Afstand fra Nutiden og Dvælen ved Sindbilleder, som han i sin Ungdom havde søgt gennem sit Ophold i den græske Mytologis Himmelströg, havde han som aldrende Mand fundet i de bibelske Emner om „Paradiset“, „Abel“ og „Kain“. I sin Svanesang vender han tilbage til sin Ungdoms Billedverden og sysler i „Adonis“ vemodige Strofer for sidste Gang med Tanken om Livet og Døden. Hvem kan blivende drage den smukke græske Yngling til sig, Venus, Livets Dronning, eller Proserpina, Dødens Gudinde? De har kæmpet om ham saa længe han har levet, men da han gennem Underverdenens tavse Rige er naaet frem til Proserpinas Trone, rækker hun ham et Bæger med Vand fra Lete, Glem-selsfloden, og da han har tömt det, synker han, støttende sit Hoved til hendes Knæ, smilende i Slummer. Venus er glemt, Sorg og Savn er glemt, og i Beskuelsen af ham nyder Gudinden sin Kærlighed, tavs, trofast, mo-

derlig og glad. Den aabne Himmel hvælver sig over dem med sine Stjerner, som i Evighedens Ro sidde de begge: Det er Venus Urania, der er bleven til Proserpina, selve Dødens Gudinde, — Døden har sejret over Livet, den stille Betragtning over Lidenskabens Brynde.

Over Paludan-Müllers Poesi hvælver sig den samme høje, stjerneklare Nattehimmel.

Abels Død.

„Abel blev Faarehyrde, men Kain Agerdyrker. Ved et Aarsskifte bragte Kain Herren et Offer af Jordens Frugt, og Abel ofrede ogsaa af sin Hjords førstefødte og deres Fedme, og Herren tog Hensyn til Abel og hans Offer; men til Kain og hans Offer tog han ikke Hensyn; derfor blev Kain meget vred, og hans Ansigt var nedslaaet. Da sagde Herren til Kain: Hvorfor er du vred, og hvorfor er dit Ansigt nedslaaet? Kan du ikke se frit op, naar du gör godt; men gör du ikke godt, da ligger Synden for Dören, og til dig staar dens Hu, men du skal herske over den! Saa taledes Kain til sin Broder Abel; men da de en Gang var sammen paa Marken, rejste Kain sig mod sin Broder Abel og slog ham ihjel.“

1. Moseb. 4, 2—8.

I.

End lyttende til Dommen Kain stod,
forbandet og landflygtig nu i Verden:
Han saa sig om med Bæven og Forfærden,
saa ilte bort han paa en hurtig Fod.

Men Abel laa paa Marken i sit Blod.
Og ham til Bistand iler nu hans Moder,
thi fra det fjerne saa hun nys hans Broder
mod hendes Yndling løfte höjt sin Haand.
Nu staar hun for ham — han opgav sin Aand:
En Sitren rystede hans unge Lemmer,
hans Hjertes dybe Stönnen hun fornemmer,
hans Blod fra Tindingens det aabne Saar
med Purpur farver rødt det gule Haar. —
Min Abel! Sön! Min Sön, sig, hvad dig hændes!
Mod Himlen som i Angst dit Öje vendes!
Dit Blod mig vidner, at du Smerte led!
Saa raaber Eva, kastende sig ned
paa Jorden, hvor i Favn sin Sön hun tager,
der skælvende det sidste Suk just drager.
Hun trykker dobbelt fast ham i sin Favn,
hun kalder ömt med Taarer ham ved Navn,
hun visker Blodet af hans Haar og Kinder,
med Markens Urter hun hans Saar forbinder;
men ingen Lyd opstiger fra hans Barm,
han hviler bleg og stum i hendes Arm,
og halv forfærdet, halv forundret lægger
hun nu ham ned, hvor Græsset Jorden dækker.
Da løfted höjt i Vejret hun hans Haand —
men Stænglen lig, naar knækket er det Baand,

hvormed til Roden den er knyttet vorden,
saa faldt hans Haand, da hun den slap, til Jorden.
Hun ser ham ind i Öjet — intet Blik
til Gensvar paa sit eget der hun fik;
en øde Tomhed hende der kun møder,
som dobbelt Angst i hendes Hjerte føder.
Nej, saadan ej hun mer ham skue vil;
hun trykker sagtelig hans Öjne til,
og sidder, med hans Haand imellem sine,
stum, Blikket stift, og Skræk i hver en Mine.

Til Höjen Adam gik, at holde Bön;
men Eva kalder: Kom og se din Sön!
Kom til dit Barn, som tit din Sjæl har glædet!
Og Adam vendte sig og kom til Stedet,
hvor Abel udstrakt laa paa græsblød Seng.
Se, siger hun: se her min skönne Dreng!
Forsagt han ligger, han som var saa modig,
hans Læbe stum, hans Pande bleg og blodig,
og hvid den Kind, som nylig blussed rød! —
Hvad er der hændt ham? Faderen udbrød,
mens over Sönnen ned han dybt sig bukked.
Hans Broders Haand var mod ham, Eva sukked,
med denne Gren hans Tinding nys han traf.
Nu flygter Kain, ræd for Herrens Straf,
og ej at vende hjem han mere vover.
Men Adam svarer: Drengen dybt jo sover!
En dunkel Dröm hans Sjæl nu favnet har.
Kan ej du mindes, da han lille var,
hvordan han styrted ned fra Palmegrenen
og stødte Hovedet til Blods paa Stenen?
Den Gang bedøvet laa han og som nu.
Her vil vi vaage hos ham, jeg og du,
og af min egen Kappe skal han dækkes,
til af sit dybe Blund igen han vækkes.
Saa spredte Adam ud det lune Skind,
til Skærm for Abel imod Sol og Vind;

han dækked til hans Mund, hans Kinder hvide,
og satte ned sig ved den anden Side,
og greb den Haand, som var med hans i Slægt.

Saa sad de, böjed' under Tidens Vægt.
Thi for Forventningen kun langsomt sniger
sig Tidens Bølge — draabevis den viger,
for Eva tyktes den uendelig.
Hvert Öjeblik hun drager Kappens Flig
fra Sönnens Ansigt bort, for at erfare
om end ej aabnede hans Öjne vare,
om end ej Sjælen våagned af sit Blund —
men kun dens lukte Porte skuer hun.
Hvert Öjeblik hun böjer ned sit Øre
imod hans Bryst og Mund, for der at høre
en Klang af Livet i hans Hjertes Slag,
et Budskab fra det i hans Aandedrag —
men alt er stille som i Dybets Huler.
Naar da igen med Dækket hun ham skjuler
og Adam spørgende paa hende ser,
da kommer intet Svar fra Læben mer,
hun ryster kun paa Hovedet i Smerte,
og trykker Abels Haand imod sit Hjerte;
og Timer kom og gik paa denne Vis.
Med eet hun raaber: Føl! saa kold som Is!
Omkring hans Hjerte Vinterkulden klemmer! —
I Lammets Klæder svøber hun hans Lemmer,
og til en Lindring i sin egen Nød,
hun tager op hans Hoved i sit Skød.
Men Adam, som sin Sön ej slippe vilde,
til Drengens Hoved flytted hen sig stille,
og da til sidst, af Dagens Taarer mæt,
sig ogsaa Evas Öje lukked træt,
og hendes Pande sænked sig mod Barmen,
da holdt han Sön og Hustru fast i Armen,
og tavs han sad, en trofast Ven hos dem,
da Natten og da Stjernerne kom frem.

II.

Den næste Dag steg Solen rød i Øst,
og Adam vækker Kvinden ved sit Bryst,
og Eva drager bort det uldne Dække,
for af den dybe Sövn sin Sön at vække —
men stiv og kold og bleg endnu han laa.
Dog hvor forandret! Læberne var blaa,
af dunkle Ringe var hans Öjne skæmmet',
og hvert et Træk dem forekom saa fremmed.
Da rejste sig forfærdede de to,
og Eva taler: Var det Sövnens Ro,
da vilde Freden om hans Læbe ligge,
og Kinden blusse — nej! han sover ikke.
Men Adam siger: Hvad er Drengen sket?
Som nu har aldrig ham mit Öje set.
Men blot hans Bryst og løs de bundne Arme!
Thi naar hans Hjerte føler Solens Varme,
vil atter livfuldt det som fordum slaa.
Og blottet snart for Solen Abel laa,
og Dagens Sol, der Tidens Gang afmaaler,
steg höjt og højere, mens stærke Straaler
den sender til den unge Hyrde ned,
saa Jorden om hans Leje brænder hed,
og fra hans klamme Lemmer Dampen stiger —
men fra hans Hjerte Kulden dog ej viger.
Og Adam og hans Hustru kom og gik,
men ingen Trøst af Synet mer de fik,
thi hver Gang hen til ham paa ny de vandred,
hans Aasyn tyktes dem end mer forandret. —
Saa hengled Dagen — Solen sank som Blod,
og foran Abel begge to de stod,
lig Taarepile, der sig nedad böje.
Da løfted Adam pludselig sit Öje
og sagde til sin Hustru: Mindes du
hvad Herren talte? Husker du endnu

hans Ord¹ i Haven under Aftenrøden,
at hvis vi aad af Frugten, var det Døden?
Og hvad er Døden? hvisker Eva. Jeg,
gensvared hende Adam, ved det ej;
men siden den Tid vi tog Vandringsstaven,
da Herrens Vrede² drev os ud af Haven,
har denne Død jeg altid baaret paa;
og overalt, hvor noget nyt jeg saa,
jeg maatte tænke: Hvis nu det var Døden?
Hvis her du endelig fik Lön for Bröden?
Se, denne Tanke kom igen mig nær:
Hvis det var Døden, som vi skued her?
Thi ubekendt som den er og mig Drengen,
som der han ligger stum og bleg paa Engen.
Ja, sukked Eva: ja, det er vor Straf!
Den ubekendte Død hans Hjerte traf,
thi ej han vaager, heller ej han sover.
Da spredte Adam Dækket atter over
den kolde Skikkelse, og mørk i Sind
han paa sin Arm i Teltet bar ham ind.

III.

Urolig Eva dybt i Teltet sov.
Af Drömmen hensat i den mørke Skov,
hun rastløs der omkring med Kain ilte.³

¹ Gud Herren gav Mennesket denne Befaling: Af alle Havens Træer maa du sandelig spise; men af Kundskabens Træ paa godt og ondt, af det maa du ikke spise; thi naar du spiser af det, skal du visselig dø. 1. Moseb. 2., 17. — ² Gud Herren forviste ham af Edens Have til at dyrke Jorden, som han var tagen af. Og han drev Mennesket ud og satte Keruber Østen for Edens Have med et blinkende Sværd, som vendte sig hid og did, til at vogte Vejen til Livsens Træ. 3. Moseb. 3., 23—24. — ³ Da sagde Herren til Kain: Hvad har du gjort? Din Broders Blods Røst raaber til mig fra Jorden; og nu forbandet være du af den Jord, som aab-

Han skifted Sted med Sted, og naar han hvilte,
da var det for at høre Stormens Sang,
mens over Lövet susende den klang.
Men pludselig hun ser ham ræd sig skjule,
og stige ned paa Bunden af en Hule,
hvor mørk han stod, som med sig selv i Kamp.
Hun nærmed sig — da steg en pestfyldt Damp
fra Hulen op, der Vejret hende røved,
og af sin Dröm hun vaagnede bedøvet.
Endnu paa Sjælen følte hun sig lam,
endnu hun Luften kvælende fornam,
og angst sit Blik hun om i Mørket sendte,
til atter Teltets aabne Dör hun kendte,
hvor i det klare Stjernelys hun saa
som Skyggen af en Skikkelse at staa.
Indgangen halvt den dækked, fremad böjet
som om i Teltet ind den vendte Öjet,
og, mens ej rörte sig det mindste Fnug,
hun hørte tydelig et dæmpet Suk.
Det fra et Hjerte kom, der, fyldt af Længsel,
var nys brudt ud af Ensomhedens Fængsel,
fra Nag og Anger, Skræk og Angst og Ve,
for een Gang end sit tabte Hjem at se.
Men Eva rejste sig fra Lejet stille,
Og sagtelig — thi ej hun skræmme vilde
den bange Skygge — flytted hun sin Fod,
til hun i Teltets Dör paa een Gang stod.
Ved hendes Syn sit Hoved hurtig hæved
den dunkle Skikkelse — den heftigt bæved,

nede sin Mund, for at tage din Broders Blod af din Haand!
Naar du dyrker Jorden, skal den ikke mere yde dig sin Kraft,
skælvende og flygtende skal du være paa Jorden! Da sagde
Kain til Herren: Min Brøde er større end den kan forlades!
Se, du har nu jaget mig ud af Landet; for dit Aasyn vil jeg
skjule mig, og jeg skal skælve og flygte paa Jorden, for
hver som træffer mig, vil slaa mig ihjel! 1. Moseb. 4, 9–14.
I „Nye Digte“ af Paludan-Müller, 1861, findes et Digt om
„Kain eller Vredens Barn“.

og vendte sig fra Teltet om igen,
og flygted ilsomt over Marken hen.
Men Eva, som sin förstefødte kendte,
nu søgte ham i Flugten at indhente.
Min Sön! hun raaber: Kain, forlad mig ej!
Gaa ej i Skoven paa den øde Vej!
Dog lig et jaget Dyr, der Spydet frygter,
hans Mund er bunden — fremad kun han flygter,
for Skjul at søge for sin Moders Blik.
Da var det som om Eva Vinger fik:
Hun følte kun den Nød, han havde fristet,
hun følte, at sin Sön hun havde mistet,
og för sit Skjul han fandt, hun var ham nær,
just som i Østen gryede Dagens Skær.
Sin Arm hun strakte ud, for ham at fange,
da vendte han sig om — paa een Gang bange
og truende med knyttet Haand han stod;
hans Blik var vildt, og et fortvivlet Mod
om Munden og om Panden trodsigt svæved.
Dybt i sit inderste hans Moder bæved,
en Gysen hendes Hjerte gennemfor,
paa hendes Læber døde Suk og Ord,
og Svimlens Taage hendes Öjne blendte.
Men Kain hurtig sig mod Skoven vendte,
og om hans Fødder rasled Løvets Blad,
för Skrækkens Nat for Eva skiltes ad,
för mat, med Hjertet knust, men uden Klage,
hun ensom over Marken gik tilbage.

IV.

Fra Himlen lyste Morgensolens Skin
dengang i Teltet Eva traadte ind,
men paa sin Gang hun sky tilbage viger.
Forpestet Luft i Møde hende stiger,
saa hun beængstet føler sig som för,
dengang af Sövnens op hun vaagned ør.

Hun standser — men nu hurtig hun sig fatter,
og ind ad Teltets Dör hun træder atter.
Sin Husbond vækker hun — og halv med Gru
til Teltets Baggrund hun ham fører nu,
hvor fjernt i Krogen af den dunkle Bolig,
af Skindet dækket, Abel hviler rolig.
Men Adam løfted Drengen paa sin Arm,
og bar ham ud i Luften, frisk og varm,
hvor ned paa Jorden han igen ham lægger.
Saa løfter Dækket han — han bort det trækker,
og Evas Kind med eet nu falmer bleg.
Kvælende Dunster op fra Drengen steg,
af sorte Bylder var hans Legem plettet,
hvert Træk af Liv og Skönhed var udslettet,
og i det stive Ansigt, gult som Ler,
var intet Spor af Sjæl at finde mer. —
Ve! raaber hun: hvad er af Abel vorden?
En Skræk og Rædsel ligger han paa Jorden,
et stinkende, et hæslig farvet Ler,
hvorpaa med Afsky kun mit Öje ser! —
Og det var ham, jeg næred ved mit Hjerte,
ham, som til Verden jeg har født med Smerte,
som i min Favn jeg krystede med Lyst,
hvis Læber diede Mælken af mit Bryst:
imod mit eget Blod mit Blod opröres! —
Men end af Nattens Skræk mit Blik omsløres;
det Døden er jo! Först den Abel traf,
saa faldt den over Kain med sin Straf
og trykked Rovdyrsmærket i hans Pande,
saa han sin Fødselstime maa forbande.
Thi som et Rovdyrs Blik var Kains Blik!
Den samme Vildhed, som og Dyrets fik,
dengang af Haven ud med os det joges,
og af den ubekendte Frygt betoges.
Ja, begge mine Börn traf Dødens Haand!
Og alt er opløst! Brudt er Blodets Baand!
Og som naar Vinterstorm bortvejrer Løvet,
saa ligger al vor Lykke nu i Støvet!

Som Strengen brister, brast og Evas Røst;
hun kasted brat sig ned til Jordens Bryst,
hvor lang Tid i sin Smerte hun laa stille.
Men Adam, som sin Hustru trøste vilde,
skönt ingen Trøst paa Jorden mer han ved,
sig sætter tavs ved hendes Side ned,
med Panden sænket under Livets Møje.
Da løfted Eva op mod ham sit Öje,
til Randen fyldt af Taarens bitre Sø:
O, siger hun: hvi skulde Abel dø?
Hvad havde han forskyldt, at Dødens Smerte
har lagt sig kold og haard omkring hans Hjerte?
Hvor var han kærlig alt som lille Dreng,
naar han gik med mig paa den grønne Eng,
eller ved Teltet sad i Morgenstunden
med muntre Blik, og legede med Hunden!
Hvor saa han op til Fuglene med Lyst,
og hæved syngende med dem sin Røst,
naar ved min Haand han vandred gennem Skoven!
Og da han större blev og blev forvoven,
hvor trofast var han da! Hvor fandt i ham
en modig Hyrde da de spæde Lam!
Saa snart fra Bjærgets Rand et Dyr sig nærmed,
straks fløj han til, og med sin Stav dem skærmed.
Og stedse var han os en lydig Sön,
og o! hvor var han brændende til Bön!
Hvor gjorde med sit Hjertes rene Flamme
han tit for Herrens Aasyn os til Skamme!
Hvor i sin Uskyld var han klog og viis!
Altid han mindet mig om Paradis,
thi naar jeg saa paa ham, steg i mit Minde
hver Engel frem, jeg havde mødt derinde —
og det er alt forbi! Og aldrig mer
ind i de klare Öjne jeg ham ser,
og aldrig mer ved Lyden af hans Stemme
skal jeg mit Hjertes Glædesslag fornemme.
Ve mig, at jeg har Moderglæden kendt!
Kun Smerten har jeg — Glæden den er endt!

Stum laa hun Dagen over. — Aftnen kom,
og Adam, som paa Marken skued om,
nu saa fra Skoven komme Ravn og Glente,
som han paa Skriget og paa Flugten kendte.
I Flok de samlede sig, og som i Leg
de fløj i Luften rundt, og sank og steg,
og slog med Vingerne, som de sig svaled,
hvorpaa ved Abel ned de langsomt daled.
Först satte de paa Marken sig i Kreds
og løfted Stemmen, skrigende og hæs,
men snart han saa dem Abel helt at skjule.
Da sagde Adam: Det er Skovens Fugle,
som af den varme Damp nu drages til.
Paa Drengen deres Sult de stille vil;
men skönt fra Livet bort hans Hjerte døde,
skal han dog ikke vorde Ravnens Føde.
Sin Spade greb han, Abel til et Skærm,
og kyste bort den hele Fuglesværn,
hvorpaa han grov en Grav, hvori han lagde
sin unge Sön, mens han til Eva sagde:
Se, nu opfylder sig jo Herrens Ord¹:
Af Jorden toges du, saa bliv til Jord!
Thi Støv du er, og naar dit Liv har Ende,
til Støvet atter du tilbage vende! —
Og Eva ser opmærksom til ved alt;
hver Skefuld Jord, der ned i Graven faldt,
hun følger med sit Suk og sine Taarer,
hver Klang af Spaden hendes Hjerte saarer.
Men dengang dækket var den friske Grav,
fortvivlet hun til Smerten hen sig gav,
thi frem for hendes Sjæl, i Gravens Billed,
Skilsmissen mellem Liv og Død sig stilled.
Hvad Under og, at Smerten her var stor?

¹ I dit Ansigts Sved skal du tære dit Brød, indtil du vender tilbage til Jorden, thi af den er du tagen; thi Støv er du, og til Støv skal du atter blive. 1. Moseb. 3., 19.

Det var den förste Grav paa denne Jord.
En talløs Mængde rejste sig med Tiden;
hvor mange Taarer slugte Graven siden!

V.

Tre Dögn fik Ende. Men forventningsfuld
ser Eva hver Dag Morgenrødens Guld,
naar over Teltet Lærkens Toner klinge.
Det var, som Dagen maatte Abel bringe,
men Dagen kom — og Abel var der ej. —
En Uge gik — og end paa hendes Vej
ved intet Tegn sig Sönnen gi'er til Kende;
endnu den samme Stilhed rundt om hende,
og ofte som en Dröm det hende var.
Ja, mangel Gang saa rent hun glemt sig har,
at naar fra Marken Hjordens Stemmer løde,
hun gik paa Marken ud, sin Sön at møde,
og tit naar hun en Busk paa Vejen saa,
hun Grenene til Side monne slaa,
ret som hun ventede, ham bag dem at finde.
Da saas hun pludselig sig at besinde;
hun Hovedet i Haanden hvilte lidt,
og gik til Graven hen med tunge Skridt.
Der sad hun saa, mod Støvet nedad bukket:
Tabt! — Tabt og borte! hendes Læbe sukked,
Tabt! lød fra hendes Hjerte det med Gru.

Men Adam til sin Hustru taler nu:
Foruden Maal er her din Sorg og Klage,
fra dette Dødens Hjem vi bort vil drage,
thi hold dig rede næste Morgengry.
Men för i fremmed Egn vi søge Ly,
jeg her paa Graven rejse vil et Minde,
at Drengens Hvilested vi dog kan finde,
ifald vi atter gæste dette Land. —

Saa sanked Markens Stene sammen han,
de tungeste han vælted op med Staven,
og lagde dem i Firkant omkring Graven,
bestandig Sten ved Sten og Lag paa Lag,
og samlede dem foroven i et Tag,
der i en Spids løb op fra hver en Side,
og rejst nu stod den første Pyramide.
Se, sagde han til Eva: sytten Sten!
For hvert af Drengens Aar du finder een,
men om den ene Grav de samles alle,
og Abels Hus vi dette Sted vil kalde.
Men Eva græd dengang hun talte dem;
thi dobbelt levende sprang Mindet frem,
og hvert et Aar med alle svundne Dage
fra Støtten kom som Billede tilbage,
og Stenen, syntes hun, fik Liv og Ord.
Det var af Kunstens Liv det første Spor.
Til Trøst i Nøden blev den Jorden givet,
thi Kunsten kom med Døden ind i Livet. —

Den næste Dag til Rejsen op de stod.
Kamelen de Paulunet¹ bære lod,
og Abels hvide Hjord i Morgenstunden
blev dreven foran dem af Hyrdehunden.
Men imod Østen hen de Vejen tog,
og langs den højre Flodbred frem de drog,
hvor Eva tit stod stille, for at følge
med mørke Blik den solbestraalte Bølge,
der rullede ned mod den forladte Grav.
En skyfri Himmel deres Vej omgav,
fra Palmens Top lød Fugletoner milde,
men hver gik tabt i sig, saa tavs og stille.
Hvorhen i Verden deres Øjne saa,
de skued Kain som en Flygtning gaa,

¹ Teltet.

og gik blot Tanken til den svundne Lykke,
straks steg af Graven Abels dunkle Skygge.
I deres Liv var der en Spaltning sket;
i Dødens dybe Nat de havde set,
og i et sjælløst Blik var aabenbaret
den Fremtidslod, som var dem selv bevaret.
Som under Dødens Byrde frem de gik,
og naar imellem mødtes deres Blik,
de slog det hurtigt ned, som for at dølge
de Tanker, som de begge dog forfølge. —
Men Middag kom, og Sletten de forlod,
og opad gik det nu ad Bjærgets Fod,
og hver Gang Evas Fødder bleve matte,
op paa Kamelen Adam hende satte,
og selv i Dyrets Nærhed han forblev,
idet han snart det førte, snart det drev
ad Stien frem, hvor Hjorden frygtsom tripper.
Beständig Vejen steg, og stejle Klipper
med dybe Kløfter gik de uden om,
og tit igen til Syne Dalen kom,
naar ved en Drejning Blikket om de vendte,
og over Stien det tilbage sendte.
Men stedse ødere blev deres Vej,
snart Træer og Buske mer der fandtes ej;
dog frem endnu gik Adam ufortrøden,
thi først da under dem laa Aftenrøden,
og over Bjærgets nøgne Klippetop
med blege Straaler Maanens Lys steg op,
saas af Kamelen Teltet han at læsse.
Ved Kløftens Rand lod Faarene han græsse,
Paulunet under Fjældet op han slog,
i Dören med sin Hustru Plads han tog,
og logrende hos dem stod Hyrdehunden,
hvem af og til han Føden stak i Munden. —
Men Eva saa paa Maanen og dens Skin;
se, sagde hun: hvor bleg og kold dens Kind!
I hvide Straaler Abels Hus¹ den klæder,

¹ Stenpyramiden paa Abels Grav.

og ser paa Vejen ned, hvor Kain træder.
 Og Adam svared: Døden er den lig!
 Men Herrens Ord¹ nu har stadfæstet sig,
 dengang med mig han Jorden og forbandet,
 thi hele Vejen har hans Ord jeg sandet:
 Hvert Græs vil visne, som jeg traadte paa,
 hvert Træ forraadne, som mit Öje saa,
 hvert Dyr jeg traf, er for et andet Føden,
 hver Fugl, der fløj, kun flyver frem mod Døden.
 Vi — sukked Eva — vi har Lod med alt!
 Thi og paa os Forbandelsen jo faldt,
 og mere fattige vi nu er blevne,
 end dengang vi af Paradis blev drevne.
 Men begge tav — og rundt om sig de saa:
 Kun sønderrevne Klipper traf de paa,
 der stod med spidse Takker, mørke, stive.
 Höjt over dem hang Maanens hvide Skive,
 der skinte sparsomt ned paa Bjærgets Sti.
 En enlig Rovfugl Teltet fløj forbi
 og skrækked Hjorden med sin Vinges Susen,
 og dump fra Dybet op lød Flodens Brusen.

VI.

Den anden Morgen videre de drog.
 Paa deres Vej de lette Taager jog,
 som Natten havde født paa Klippetinden;
 men snart de saa dem føres bort af Vinden,
 mens selv ad Stien langsomt de drog op.
 Ved Middagstid de naaede Bjærgets Top,
 og Adam steg til Kuplens² Rand med Möje.

¹ Fordi du hørte efter din Hustrus Røst og spiste af det Træ, jeg forbød dig at spise af, saa være Jorden forbandet for din Skyld; med Kummer skal du nære dig af den alle dit Livs Dage. Torne og Tidsler skal den opskyde dig, og du skal spise Markens Urter. 1. Moseb. 3., 17—18. — ² Bjærgkeglens Top.

Ud over Verden kasted han sit Öje;
som paa sin Trone Jordens Herre stod,
med Verdens hele Rige for sin Fod,
og atter her det Bud¹ han troede høre:
I Jorden underdanig eder gøre! —
Forventningsfuld og øde Jorden laa,
ret som de Slægter kun den ventede paa,
der skulde fra det förste Par udspringe,
for i den lange Kamp den at betvinge.
Til alle Kanter Adam saa sig om,
det endeløse fjerne mod ham kom,
og grænseløs sin Bolig han erkendte. —
Men da til Nedgang nu han Foden vendte,
til begge Sider delte han Bjærget saa;
fra begge Sider Kløfter nedad gaa,
som i saa snæver Krumning frem sig vinde,
at kun en enkelt Vandrer Plads kan finde,
og ad den ene Kløft han Vejen tog.
Kamelen langsomt efter sig han drog,
bag efter fulgte Eva, derpaa Hjorden,
som Hunden nedad drev og holdt i Orden,
saa en for en den Klippen gik forbi.
I Bugter slynged sig den stejle Sti,
paa deres Vandring tit de maatte hvile,
og tusind Kilder saa de ned at ile,
og Bæk ved Bæk løb uden Ro og Rist,
til i en Ström de samledes til sidst,
der gennem snævre Pas sig maatte stride,
for længer nede rolig frem at glide.
Men stedse dybere steg Toget ned,
paa aldrig sete Stier frem de skred,
bestandig langs med Fjældets brede Revne;
og Bjærgets Stene blev nu mere jævne,
og alt som imod Dalen ned de drog,

¹ Værer frugtbare og bliver mangfoldige, fylder Jorden og görer eder den underdanig. 1. Moseb. 1., 28.

de vilde, nøgne Klipper Afsked tog,
 og Træer og Buske de paa ny nu mødte.
 Med større Lethed frem de Foden flytte,
 og Vejen svandt mens Dagens Timer svandt.
 Igen de ved en Flodbred sig befandt,
 og atter saa de Palmetræets Krone,
 og atter Fuglesang de hørte tone,
 thi stedse nærmere de Sletten kom.
 En Stund der gik; da drejed Stien om —
 og pludselig de saa mod Østen borte,
 ved Dalens Ende, Paradisets Porte,
 og begge skjælv ved Synet thi de saa,
 Keruben¹ straalende for Haven staa,
 og i hans Haand dem Flammesværdet skrækked,
 der ned var sænket, saa det Porten dækked.
 Da sagde Adam: Ad en uret Vej
 fra Bjærget ned i Dalen søgte jeg,
 og Stien opad maa igen vi drage.
 Til Fjældets Top vi vende maa tilbage,
 thi dette Land jo hører Herren til.
 Kun Natten over her vi tøve vil,
 for efter Vandringen vor Fod at hvile;
 saa snart de første Morgenstraaler smile,
 begynder atter vi vor tunge Gang. —
 Sit Telt han rejste paa den grønne Vang,
 omkring det lejred Dyrene sig stilke,
 og alle sang i Slummer Dalens Kilde.

VII.

Endnu för Daggy Eva vaagned brat —
 forsvunden Drømmen var, som denne Nat
 til Paradisets Lunde hende førte,

¹ I det gamle Testamente et Væsen, sammensat af Meneske, Løve, Okse og Ørn; „Tordenengel“.

men end dens Skönhed hendes Hjerte rørte.
Med den i Tanken hun paa Lejet laa;
tilbage mod sit svundne Liv hun saa,
og hvad hun nys i Drömmens Syn erfared,
som klare Minder nu sig aabenbared.
Hun tænkte paa den Dag, da förste Gang
for hendes Øre Livets Toner klang;
da förste Gang fra Jorden hun sig hæved,
og med Forundring følte, at hun leved;
da svimlende hun sendte rundt sit Blik
og förste Gang i Syne Adam fik;
da han med Jubel hende løb i Møde;
da i Forening deres Stemmer lode,
og, talende, hun förste Gang erfor,
at der er Glæde, som har ingen Ord.
Hun mindedes, hvordan ved Aftentide
hun Haven helt gik rundt ved Adams Side;
hvordan de begge stod ved Kildens Rand,
og saa sig selv afspejled' i dens Vand;
hvordan de under Træet sad fortrolig,
og skued om i deres skönne Bolig.
Hun mindedes den Røst, der til dem lød,
mens Solen sank bag Løvet purpurrød,
og Hjertets Slag hun syntes end fornemme,
da Adam hviskede: Det er Herrens Stemme.
Hun tænkte paa, hvordan ved Livets Træ
hun sank til Jorden, og med böjet Knæ
fornam en Fryd, som ingen anden ligned,
da Herrens Haand dem begge to velsigned —
alting saa levende for Tanken stod;
de gamle Dage deres Dyb oplod,
i hendes Öje traadte milde Taarer,
thi Mindets Glæde nu som Smerte saarer.

Men svagt i Østen lysned det igen;
i Teltets Dör hun sagte træder hen,
og i den blege Dæmring ud hun skuer,

hvor i det fjerne Flammesværdet luer.
 Mod Himlens Hvælving hendes Öje gik —
 der mødte Morgenstjernen hendes Blik:
 Med mægtig Straaleglans, der rolig blinked,
 mod Østen fremad hendes Sjæl den vinked.
 Bevæget Eva mod dens Straaler saa;
 som dragne fremad hendes Fødder gaa
 fra Teltet ned i Dalen, langt og længer,
 mens fast ved Stjernen hendes Öje hænger.
 Det var, som til dens Trøst hun maatte ty,
 det var, som drömte hun sin Dröm paa ny,
 som Livets Morgenskær sig atter tændte,
 og ned i hendes Hjerte Straaler sendte.
 Endnu som Maalet vinkende den stod,
 endnu til Vandring drog den hendes Fod,
 og frem i større Hast hun monne ile,
 som om hun haabed, i dens Skin at hvile.
 Da blegned den med eet — hun saa omkring,
 og purpurrød var hele Himlens Ring;
 og da fra Himlen hun mod Jorden skued.
 da stod for Haven hun, hvor Sværdet trued.

Dybt bæved Eva — mægtig, lig et Lyn,
 slog ned i hendes Sjæl det kendte Syn.
 Som truffen af et Slag hun först for sammen,
 men snart i hendes Hjerte tændtes Flammen.
 Fremad mod Haven gik hun. Fyldt af Mod
 hun kasted ned sig for Kerubens Fod,
 der holdt fra Paradisets aabne Porte
 med Flammesværdet hver en Skabning borte.
 O — stammed hun — du, som blev kaldt af Gud,
 dengang af Haven her han drev os ud;
 du, som hans Vilje og hans Naade kender:
 Skænk i min Nød mig Trøst, som aldrig ender,
 lad mig min Glædes Bolig atter se! —
 Da lød Kerubens Røst: Hans Vilje ske!
 Og opad han mod Himlen Sværdet vendte,

der, blussende, nu som en Fakkelt brændte,
og ved den unge Morgenrødes Skin
saa Eva nu i Paradiset¹ ind. —

Hvor lufted mildt det fra de køle Gange,
hvor end hun søgte Mærket af sit Skridt!
Hvor toned Haven rundt af Fuglesange,
der om hver Morgenvandring minded blidt!
Hvor saa sin Ungdoms Blomster hun at prange!
Hvor hæved Træerne sig rankt og frit!
Hvor skinned Floden blank ved Himlens Gløden!
Hvor glimred Duggen frisk i Morgenrøden!

Alt som forklaret var; ej mindste Hindring,
naar ind hun blandt de spredte Stammer saa.
En Duft fra Græsset opsteg, til en Lindring
for hver en Smerte, der kan Hjertet naa.
Alt var som nyt, og dog var alt Erindring,
hvert ydre Syn et indre føde maa:
Og Eva stod for Haven som fortryllet,
med Haabet for sig, men i Mindet hyllet.

Da drejed hun til højre hen sit Öje —
og over Öjets Glans sig trak et Flor:
Et mægtigt Træ sig hæver mod dei höje,
men Dødens Fugl kun i dets Krone bor.
I stolte Bugter sig de Grene böje,
hvis bitre Frugt blandt mørke Blade gror.
Det dunkle Kundskabstræ hun straks genkendte,
og bort med Gysen hun i Hast sig vendte.

¹ Paludan-Müller udgav 1862 et bibelsk Drama „Paradiset“.

Hun retted Öjet mod den anden Side,
og søgte til sin Trøst nu Livets Træ —
dets Krone ser hun, fuld af Blomster hvide,
der alle skærmedes af Løvets Læ.
Fra dem mod Stammen hendes Blik nedglide;
men ved sit Syn med eet hun sank i Knæ,
og som i Glæde vilde Hjertet briste,
og af sig selv hun ikke mere vidste.

Der stod han, mere skön end nogen Sinde,
den unge Sön, hvem hun begræd som død:
der stod han, ikke falmet som et Minde,
nej, som et Haab, der Sorgen gennembrød.
I Solens Guld hans gule Lokker skinne,
hans Kind i Glæde smiler rosenrød,
en himmelsk Fred omkring hans Læber svæver,
og som lykkelig han sit Öje hæver.

Han skued opad mod de fulde Grene,
og løfted, som til Tak, sin unge Haand:
Da lød fra Træets Krone Toner rene,
og lyttende han stod, en salig Aand.
Men Røsten tav — han var ej mer alene;
en Engel, svøbt i Lysets Klædebon,
sig sagte nærmed og hans Skulder rørte,
og ned til Floden ham ved Haanden førte.

Der saa ham Eva gaa ved Englens Side,
med Panden lysende af stille Lyst.
I hendes Hjerte Fryd og Længsel stride,
og rört af Synet sitrer hendes Bryst.
I Haven ind vil hendes Fødder skride;
min Sön! hun raaber: Abel! hør min Røst!
Men brat tilbage viger hun forfærdet,
thi pludselig Keruben sænked Sværdet.

VIII.

I Teltet Adam ej fandt Eva mer.
Mod Dalen urofuldt hans Öje ser,
til alle Kanter spejder rundt hans Blikke,
til Bjærgets Sti han gaar — hun er der ikke,
og til Paulunet søger hjem hans Fod.
Men Timer gik — ved Hjorden end han stod,
og paa Kamelen hvilte han bedrøvet
sin Arm og Pande, som af Skræk bedøvet.
Nu — sukked han — nu er mig Dagen Nat!
Nu har endogsaa Kvinden mig forladt,
og ensom jeg paa Jordens Kreds er vorden. —
Da faldt hans sorgbetyngte Blik mod Jorden,
og ved sin Fod han skued Hunden staa.
Med Öjet spörgende den paa ham saa,
som til hans Sorg den vilde vide Grunden.
Og Adam sagde: Trofast dog er Hunden!
Den som de andre mig forlader ej.
Den skal mig følge paa min øde Vej,
som Mindet og som Resten af det hele,
og hver Dag vil mit Brød med den jeg dele.

Sit Blik fra Jorden løfted han igen;
i Luften for sig mørk han stirred hen,
men pludselig hans Kinder höjt nu gløde.
Med Jubel løb sin Hustru han i Møde,
der gennem Dalen skred med hurtig Gang.
Som Engles Hilsen hendes Røst ham klang,
et Smil om hendes Kind og Læbe svæved,
og Öjet straalte mildt da hun det hæved.
Tal! raabte han forundret: Hvad er sket?
Men Eva svared: Abel har jeg set!
Han stod ved Træet, hvor vi Livet prised.
Han er ej tabt! Han er i Paradiset!
Han er i Graven ej! Han er ej død!

Hans Öjes Straaler til mit Öje flød,
dengang i Haven jeg ved Navn ham kaldte!
og alt med Taarer Adam hun fortalte. —
Men Adam græd, og sagde: Gud er god!
Det Liv, han gav, ej hjælpeløst han lod.
Han baner Vejen fra de dunkle Grave,
der fører ind i Paradisets Have.

Benedikt fra Nursia
og hans Amme.

Benedikt var født i Byen Nursia Nord for Rom Aar 480. Pave Gregor den Store, der har skrevet hans Levnet efter hans Disciples Meddelelser, fortæller, at han allerede som Barn havde „en Oldings Hjerte“ (*cor senile*). Han sendtes tidlig til Rom for at studere, og da han forarget over det Liv, han der var Vidne til, forlod Byen og søgte ud i Ørkenen, var hans Amme¹, der elskede ham højt, den eneste, der fulgte ham. Men ogsaa hende forlod han og skjulte sig i tre Aar i en Klippehule ved Subiaco. En nærboende Munk, som han havde mødt paa Flugten, hejsede af og til hemmeligt fra en Klippe Brød ned til ham. Saa fandt nogle Hyrder ham, han var klædt i Skind, og de troede først, det var et Dyr. Hans Navn blev nu kendt i Nabolaget, Folk opsøgte ham og lyttede til hans Tale, medens de bragte ham Føde. Fristet ved Tanken om en Kvinde, tænkte han paa at forlade sit Enebo, men sejrede over sig selv ved at klæde sig af og vælte sit nøgne Legeme i et tæt Krat af Nælder og Tjørne saa længe, til Smerthen i Saarene kvalte hans Længsler. Efterhaanden fik han mange Disciple og blev, halvvejs mod sin Vilje, Forstander for et Kloster. Klosterbrødrene blev rasende over den strenge Tugt, han indførte, og kom Gift i Vinen, han skulde drikke; men Glasset brast, i Følge Gregors Fortælling, medens Benedikt efter Klosterskik løftede det og gjorde Korsets Tegn derover. Saa vendte han tilbage til sit Enebo, og lidt efter lidt rejstes der tolv Klostre omkring ham, hvert med tolv Munke. Paa Monte Cassino mellem Subiaco og Neapel laa et æld-

¹ Eller Fostermoder, efter den Skik i gamle Dage, at Ammen blev hos sit Fosterbarn lige til den voksne Alder. I Oehlenschlägers „Aladdin“ har Prinsesse Gulnare endnu sin Amme om sig; ligesaa Julie i Shakespears „Romeo og Julie“.

gammelt Apollonstempel med Lunde rundt om, i hvilke der endnu ofredes til Guden. Herhen flyttede Benedikt, omstyrtede Altrene og Billederne, afbrændte Lundene, rejste i selve Templet et Bedehus for den hellige Martin og for Johannes den Døber og prædikede Troen for de omboende. Hans fromme Søster Scholastica, som fra Barndommen var indviet til Gud, bosatte sig i Nærheden, og een Gang om Aaret mødtes de to Søsken uden for Klosteret, som ingen Kvinde maatte betræde. Benedikt døde 543 — oprejst, støttet til sine Disciple, med Hænderne rakte mod Himlen i Bön. Den Regel, han havde givet for Munkelivet, blev afgørende for Munkevæsnets Udvikling. Ingen optoges i hans Orden för efter et Aars streng Prøvelse og efter højtidelig at have lovet urokkelig Forbliven i Klosteret i Fattigdom og ugift Stand og först og sidst Lydighed mod sine foresatte og mod Klosterets Love. „Lediggang er Sjælens Fjende,“ derfor skal der daglig arbejdes i Hus, Mark eller Have: hvor Benediktinerne kom med „Korset og Ploven“, der satte de Spor. Rundt om i Europa, særlig paa Bjærgene, skød deres Klostre frem. De holdt ud, hvor de havde taget fat, indtil Skove vare fældede, Moser udtörrede og Heder omdannede til frugtbare Marker og Haver. Boglig Syssel kom til, og i en Tidsalder, der endnu ikke kendte til trykte Bøger, hjalp deres pyntelige Afskrifter til at bevare og udbrede baade klassiske og kirkelige Forfatteres Værker. Fra Benediktinernes Orden skal der være udgaaet 24 Paver, 200 Kardinaler, 1600 Ærkebisper, 4000 Bisper, 1560 Helgene og 15700 Forfattere.

I.

Hvor er Scenen? I Kampagnen!¹
i den romerske Kampagne,
den saa vidt udstrakte Slette,
som omgiver Verdensstaden,
og som selv igen begrænses
af de blaa og fjerne Bjærge,
fra hvis Højder Aniofloden
strømmer ned med sine klare
Bølger mod den gule Tiber,
for i Løb med den at gæste
Dronningen blandt Jordens Stæder,
det udødelige Rom.

Men naar Scenen er Kampagnen,
hvilken Tid af Roms Historie
føres her da frem paa Scenen:
Kongedömmets, Republikkens
eller Kejserdömmets Tider?²
Ingen af dem! Heltelivets,
Frihedslivets, Herskerlivets
gyldne Tider ere svundne:
Rom, det gamle, som med Sværdet
kued Verden, er ej mer, og
Rom, det nye, som i Kraft af

¹ Den store Slette omkring Rom, Latinerfolkets Hjem, i den ældre Oldtid opdyrket, senere mere og mere øde og hjemsøgt af Malaria (usund Luft). Først i den nyeste Tid har man kraftig taget fat paa dens Genopdyrkning. — ² Rom styredes i de første halvfjerde Hundrede Aar efter Sagnet af Konger, var fra Aar 509 f. Kr. Republik i omtrent 500 Aar og regeredes derefter af Kejsere.

Korset¹ og Sankt Peters Nøgler²
 holdt i Ave Folk og Fyrster,
 er endnu ej til, men spirer
 bag det dunkle Fremtids-Dække.
 Det er Tiden mellem begge:
 Folkelivets Nat og Dæmring
 efter Oldtidssolens Nedgang,
 dog med Glimt af Morgenrøden;
 Tiden, da Italiens Hersker,
 Goterkongen i Ravenna³,
 skaffed Fred og skabte Orden
 af hensvundne Tidens Kaos⁴,
 Tiden, da den sidste Rest af
 Hedenskabets Sæd og Skikke
 gjorde Plads for Kristendommen,
 alt i Sekler⁵ kendt og lært.

Altsaa Blikket til Kampagnen!
 Der lad Öjet følge Vejen,
 lige fremad, over Sletten!
 Sletten rundt om ligger øde,
 ubebygget og udyrket,
 Opholdssted for store Okser,
 drivende omkring i Flokke,
 hvor dem Næring Græsset byder.
 Sjælden her en Stemme lyder,
 menneskeforladt er Egnen,
 hvor i Ly af Oldtidsmindets⁶
 sunkne Mure Bøflen græsser,

¹ Kristendommen. — ² Pavemagten. Jvf. Matthæus' Evang. 16., 19.: Og jeg vil give dig Himmeriges Riges Nøgler, og hvad du binder paa Jorden, det skal være bundet i Himlene, og hvad du løser paa Jorden, det skal være løst i Himlene. — ³ Teoderik den Store, der siden 493 eft. Kr. fra Ravenna i Norditalien herskede over Italien og de indvandrede Østgoter; død 526. — ⁴ Forvirring. — ⁵ Aarhundreder. — ⁶ Særlig de romerske Vandledninger og Gravmæler.

Faaret tripper, Lammet bræger.
Hist og her kun ses en Jæger,
som, med Buen spændt, forfølger
Haren i dens Flugt til Lejet;
hist og her en mosdækt Hytte,
støttet mod en knudret Sten¹,
viser Faarehyrdens Bolig;
hist og her en Røg opstiger,
drager Öjet mod det fjerne
Landskabs Ensomhed og Stilhed.
Men trods Egnens øde Vildhed,
af Naturen rigt dog smykket
er den bjærgomkranste Slette:
Græsset spirer, Blomsten dufter,
Dyret, under Løb og Springen,
boltrer sig paa Grönsværtæppet;
tusind muntre Fugle kvidre,
medens summende Insekter
röre deres gyldne Vinger
i den varme Luft, der livnes
af den straalende Aprilsol.
Solbelyst Kampagnen ligger;
mer og mere skraa dog falde
Solens Straaler ned paa Vejen,
der fra Rom til Tibur² fører,
hvor et Tog af tre Personer
nu i Stilhed drager frem.

Hen ad Vejen følg med dem!
Paa det hvidgraa Æsel rider
i Matronedragt³ en Kvinde,
med et venligt, aabent Ansigt,

¹ En af Sydeuropas mange stedsegrønne Egearter. —

² Nu Tivoli, en lille By Øst for Rom, hvor Bjærgene naa Sletten og Tiberens Biflod Anio, nu Aniene eller Teveroni, danner sine berømte Vandfald. — ³ En midaldrende gift Kvindes Dragt (*Mater*, Moder).

trivelig og frisk af Farve,
midt imellem ung og gammel,
fra hvis Solhat Baandet flagrer,
hver Gang, drejende sin Nakke,
med Behag omkring hun skuer,
og i fulde Drag indaander
Foraarsluftens friske Balsam.¹
Bag ved hende, men i Frastand,
paa et Muldyrs Ryg — belæsset
med en Tværkurv — höjt sig gynger
Æseldriveren, hvis gamle
Hoved skjules fast af Hattens
brede, dybt nedslagne Skygge.
Langsomt ridende, han drager
efter sig et andet Muldyr,
hvoraf nylig steg den unge
Rytter, som er vandret forud.
Se ham hist, til Fods paa Vejen!
Huen paa de brune Lokker,
i sin hvide Lærredskittel,
med en Læderrem om Livet.
Rank og tynd og fin af Bygning,
langs med Sporet frem han skrider,
til Matronen ham indhenter.
Kun et Öjeblik han standser,
saa igen han skrider fremad,
vandrende ved Kvindens Side,
hvilende sin Haand paa Sadlen,
medens hendes Blik med Ömhed
dvæler ved hans Træk og Skabning.
Synet vel maa Hjertet glæde!
Fra hans klare, dybe Öjne,
fra det fine Ansigt lyser
frem en ædel Aand, og herligt
svarer Legemet til Sjælen.

¹ Egentlig: vellugtende Saft af visse Træer, her: Krydder.

Halv et Barn og halv en Yngling
(fjorten Aar han netop fylder)
skrider her han frem paa Vejen
mod Sabinerlandets Bjærge,
mod sin store Fremtidsskæbne,
rig paa Daad og fuld af Savn.

Spörget om den unges Navn,
Benedikt, da lyder Svaret,
Benedikt fra Staden Nursia.¹
I sin Barndom med sin Amme
sendt til Rom for at optugtes,
har fra den Tid fjernt fra Hjemmet,
(skilt fra Fader som fra Moder)
under Ammens Røgt og Pleje
han i Verdensstaden levet,
og forsøgt dens Vidsomsveje:
Kirkens Sol, som ham bestraaled,
har hans Hjerte gennemglødet;
Lærdom af de gamle Skrifter
har i Skolen han indsuget;
daglig mødende ved Skranken²,
har han Talens Kunst studeret;
og i Vaabenlegen ofte,
som hans ædle Byrd det sömmed,
Modets Prøve har han aflagt.
Dog, fra Vaabenlegens Bulder,
som fra Skranken, Skolen, Kirken,
vendte hver Dag han tilbage
til sin Ammes aabne Arme.
Altid trofast holdt de sammen
just som her de ses paa Vejen,
hvor hans Öje søger hendes,
mens til ham hun taler nu:

¹ „Det kolde Nursia“ (*frigida N.*), en Bjærgstad i Sabinernes Land Nord for Tibur. — ² I Retten.

Ammen.

Et velsignet Vejr, min lille
Benedikt! og et velsignet
mildt og klart og yndigt Foraar!
Her paa Landet ud at tage,
for din Fødselsdag at fejre,
ret var et velsignet Indfald.
Men det er da intet Under,
at Velsignelse dig følger
og dig Held og Fryd beskærer,
da det Navn, som selv du bærer,
den velsignede betyder.

Benedikt.

Mest, Cyrilla, nu mig fryder
Synet af de nære Bjerge,
hvor den solforgyldte Fjældkam
os en dejlig Aften lover.
Lykken tog vi med paa Rejsen,
den har fulgt os Dagen over.
Gamle Markus spaaede rigtig,
da saa tidlig han i Morges
Mulerne trak frem for Dören.
Skyen, som med Regn os trued,
førtes hurtig bort af Vinden;
smukt blev Vejret, og din lange
Middagssövn i Hyrdens Hytte
kom i Heden os til Nytte.
Styrkede ved Gudemælken,
dobbelt rask saa drog vi fremad,
og nu ligger Maalet for os,
Maalet, som vi længtes efter:
Tibur med sin Krans af Bjerge,
dunkelblaa med Guld paa Toppen,
halv i Lys og halv i Skygge.

Ammen.

End til dem vi har et Stykke;
men jeg godt forstaar din Længsel.

Træt og ked af Skolens Fængsel,
af den Læsen og Studeren,
som har gjort dig saa alvorlig,
ud fra Byen nu du higer,
for paa Landet og i Frihed
Skolestøvet af at ryste.
Benedikt sig frit kan trøste,
Lön for Fliden vil han høste!
Naar vi först har Fødselsdagen
paa det höje Vinbjærg fejret,
og vi vel er inden Døre
hos vor Vært, den rige Bonde,
tænker jeg, at der en Stund vi
Ophold ta'r, som sidste Sommer:
Da du nyde kan din Frihed
lig et Kid, naar det fra Stalden
ud paa Græs i Vaaren kommer;
da kan Vingaardsmandens Sönnar
du i Marken göre Selskab,
søge Fuglereder med dem,
hjælpe dem at vande Heste,
drive Bondens Kvæg paa Engen,
gaa ham selv til Haande, naar han
poder og beklipper Ranker,
og naar Jagt der bli'r i Dalen
efter Harer og Kaniner,
følge Jægerne med Buen.
Men er Dagen ved sin Nedgang,
er den stærke Hede svunden,
som mit Hoved godt ej taaler,
da vil du og jeg spadsere,
medens Aftenrøden straaler.
Da vi gaa fra Bondens Have,
hvor i Fjor saa tit vi vandred,
bag om Bjærget ned til Kløften,
hvor i Dybet Fossen bruser.
Der vi ved Kastanjetræet
træde nær den sorte Fjældvæg,

hvorfra Flodens hvide Vandström
 under Larm og Tordenbulder
 styrter sig i Klippehulen,
 og igen i Vejret kastes
 til et snehvidt Støv forvandlet.
 Husker du endnu hin Aften,
 da vi stod med Panden böjet
 over Svælget? da fra Dybet
 Skummet fløj mig ind i Öjet,
 og min Fod paa Randen gled? —

Benedikt.

Dødens Angst vi dengang led.
 Derfor lov mig, at for Svælget
 du i Aar dig ta'r i Vare!

Ammen.

Dengang, som mit Skjold i Fare,
 havde dig, min Sön, jeg hos mig;
 og paa Benedikt jeg stoler,
 stod jeg selv i Dødens Porte.

Benedikt.

Men ifald nu jeg var borte?

Ammen.

Næppe langt du dog dig fjerner.

Benedikt.

Men hvis nu i Himlens Stjerner
 anderledes det stod skrevet¹?
 Hvis nu vore Veje skiltes? —

Ammen.

Ja, hvis den Sorg jeg opleved,
 da nok mange Taarer spildtes²;
 men min Trøst er, at i Stjerner

¹ Stjernetyderkunsten, der læste Menneskers Skæbne i Stjernernes Stilling, dyrkedes hele Middelalderen igennem. —

² Udgødes.

der saa meget skal staa skrevet,
som dog aldrig læst er blevet.

Her med Smil om Kind og Læbe
traved rask hun fremad, medens
Benedikt besteg sit Muldyr.

I et hurtigt Trav indhented

han Cyrilla, og i Tavshed
red de begge hen ad Vejen,
hver fortabt i sine Tanker.

Ud og ind blandt lave Banker,

Vejen nu sig fremad snoede,

jævnt opstigende mod Bjærget,

ved hvis Kæmpefod i Dalen

rødstensfarvede Ruiner

midt i tæt opskudte Buske,

sammenfaldne Marmorbuer

mellem Pinier¹ og Cypresser²,

hvor endog de hen sig böjed

alle Vegne mødte Öjet.

Komne over Bækken, red de

paa en stenet Fjældvej opad

inod Bjærgets brede Kegle,

mens til altid vid're Udsigt

Vejens Drejninger dem førte.

Her paa een Gang kasted Ammen

sig i Sadlen helt tilbage,

strammende de løse Töjler;

og, da Holdt nu ogsaa gjorde

Benedikt, med venligt Nik hun

tog paa denne Vis til Orde:

Ammen.

Du, som er saa lærd og kender

¹ En Fyr, 50—70 Fod høj, med en Krone som en hvælvet Skærm, særlig ejendommelig for Italien. — ² Et stedsegrönt Træ, i Middelhavslandene 20—40 Fod höjt, Kronen meget mørkegrön, Grenene opredte i Flugt med Stammen.

(jeg det siger til din Ære)
med de nye de gamle Tider,
du mig her vist kan belære.
Send et Blik der ned i Dalen!
Der, hvor nu min Finger peger,
hvor de gennembrudte Mure
med de lange Buegange
og de mange hvide Støtter,
af det dunkle Krat indhegnes:
Hvem har boet i disse Huse? —
Hver Gang her forbi jeg rejste,
spurgte jeg mig for, men ingen
vidste ret Besked om Tingen.

Benedikt.

Det er Rester af den gamle
Kejserborg og Sommerbolig
kaldet Villa Hadriani.¹

Ammen.

Saa en Kejser har haft Bolig
der i Dalen?

Benedikt.

Ja, den samme
Kejser Hadrian, der bygged
til sig selv det runde Gravsted²,
som i Rom saa tit du set har
paa den anden Side Floden.

Ammen.

Mægtig Borgen her har været,
som en By saa stor i Omfang.

¹ Kejser Hadrians (117—138 eft. Kr.) prægtige Landslot ved Tibur. — ² Hadrians uhyre Gravsted (*moles Hadriani*) i Rom ved Tiberen, senere omdannet til Fæstningen Engelsborg.

Benedikt.

Ja, et stort Rum var fornødent
til hans mange store Fester,
til hans Templer og hans Haver,
til hans Skuespil og Lege,
til at gemme al den Rigdom,
han paa Rejser¹ havde samlet.
Alt hvad mærkeligt og skönt han
havde truffet rundt i Verden,
enten her var stilt til Skue,
eller kunstigt efterlignet.

Ammen.

O, mit Barn, du er velsignet,
hvis, naar hjem igen vi kommer,
af den tykke Pergamentsbog
hans Historie du mig læser.
Hvad staar ikke der optegnet
om de gyldne Kejsertider,
da vort Navn saa höjt var steget!
Men jeg selv har ogsaa meget
hørt om disse stolte Romere,
som man kalder for de gamle,
skönt vel de, saa vel som andre,
en Gang og har været unge.
Tænk blot! sig i Mælk de baded,
deres Træer med Vin de vanded,
deres Køkkentøj af Sølv var,
og et Overmod de viste,
saa af Fugl og Fisk de spiste
Tunge kun og Bryst og Hale.
Men lad dem ha' været gale,
og lad os til Vejrs nu stige!
Nok jeg pustet har, og Æslet
skraber med sin Hov i Jorden,

¹ Hadrian gennemrejste i sin Regeringstid sit store Rige, sædvanlig til Fods og ledsaget af Bygmestre og Kunstnere.

som det kunde lugte Høet
og den lune Stald hos Bonden.

Her, idet hun Pilevaanden
spille lod mod Dyrets Sider,
traved atter fremad Ammen.
Benedikt og Markus fulgte
nær i Sporet, hen ad Vejen,
der nu mer og mer steg opad,
til den, ikke længer synlig,
sig i Olieskoven¹ dulgte.
Komne gennem Skoven, fulgte
for en Stund de Kløftens Vandløb,
til paa een Gang — hvor just Vejen
drejed af mod Byen Tibur —
lige for dem klart sig viste
Rejsens Maal, det høje Vinbjærg,
af en Stenmur sluttet inde.
Som nu der, langs Muren, langsomt
de red ned mod Bondens Bolig,
sagde Ammen: Mærk dig, lille
Benedikt, hvad her jeg siger!
Naar vi nu gör Holdt ved Broen,
medens jeg gaar ind til Bonden
og til Haven henter Nøglen,
og bestiller Herberg til os,
maa du hjælpe gamle Markus
med hans Tværkurv, at der intet
gaar i Stykker og forkommer.
Er med Losningen I færdig,
lad saa Markus vogte Töjet,
og begiv dig op ad Stien
til den høje Fjældterrasse.

¹ Oliventræsskoven. Oliventræet vokser hele Sydeuropa over, har hvidgraa, skældækkede Blade, sorte, violette, rød-
lige, hvidlige eller grønne Frugter og bliver som dyrket Træ
30—50 Fod højt.

Der en Stund dig selv du passe,
til Musikken dig forkynder,
at vor store Fest begynder.

Her steg Ammen af og priste
(törrende sin varme Pande)
Rejsens Held, hvorpaa til Fods hun,
førende sit Dyr ved Töjlen,
ind ad Bondens Port begav sig,
medens Benedikt af Sadlen
Markus hjalp hans mange Sager,
Kurv og Dunk og Sæk og Poser,
og, med Ammens Bön i Minde,
varlig tog paa hvert et Stykke.
Bleven færdig dermed, ilte
op han ad den snævre Fjældsti,
op paa Bjærgets øde Tinde,
til en ubegrænset Udsigt
imod alle fire Vinde¹:
Bag ham skraaned ned en Hulvej
mod Sabinerlandets Bjerge;
for ham udstrakt laa Kampagnen
med et Glimt af Verdensstaden,
milevidt for Öjet borte;
paa hans venstre Haand sig viste
mellem de violblaa Bjerge
Tusculum og Alba Longa²,
og til höjre Tiberdalen³,
der i Fjernets lyse Taage
sig uendelig forlængde.
Længe, som af Synet slaaet,

¹ Alle fire Verdenshjørner. — ² To gamle latinske Byer paa Albanerbjærgene, en Gruppe udslukte Vulkaner midt paa Kampagnens Slette. — ³ Den midterste og øvre Del af denne med Etrurien i Vest, Sabiner- og Umbrerlandet i Øst.

stille stod den unge Vandrer,
Blikket tabt i Egnens Storhed:
Da, som vakt af dybe Tanker,
vendte han Kampagnen Ryggen,
gik til Kløften hen og satte
paa en Sten sig der i Skyggen.

II.

Tiden randt; thi godt en Time
var forsvunden, og i Tanker
ensom sad endnu paa Stenen
Benedikt, der fremadböjet
snart Figurer skrev i Sandet,
snart igennem Klippekløften
skued ned ad Fjældets Hulvej,
over mod Sabinerlandets
fjerne, solbeskinte Bjerge:
Da med eet lød op fra Haven
Sækkepibens¹ skarpe Toner,
og fra Stenen han sig rejste
med et Blik, som var hans Aand just
fra et fjernt Land vendt tilbage.
Hvilket Vemod i hans Öje,
og dog hvilken fast Bestemthed

¹ Et ældgammelt Blæseinstrument, der hos de forskellige Folkeslag har haft forskellig Konstruktion. Man træffer dem endnu i Rusland, Ungarn og Italien, mest paa Landet og blandt omvankende Musikanter. I Höjskotland er Sækkepi-ben Nationalinstrumentet og bestaar af en Lædersæk, som Spilleren fylder med Luft ved at blæse gennem et i den ene Ende anbragt Rör, hvorpaa han komprimerer (sammenpresser) den indblæste Luft ved med Armene at trykke Sækken mod sit Legeme. I den anden Ende af Sækken er et Skalmejrör med 6 Lydhuller, hvorpaa Melodien blæses. (Nordisk Konvers.-Leks.)

i hans Mine, Gang og Holdning !
Næsten var det, som han ældre
var i Ensomheden bleven.
Langsomt skred han hen ad Klippen
medens Tonerne hendøde,
og paa Knæ han nu sig kasted
med mod Himlen strakte Hænder:
Gud! udbrød han: Du, som kender
dette Hjertes faste Forsæt,
lad sin Frugt i Dag det bære!
Udfør Sagen til din Ære!

Saa han bad, og tavs en Stund han
knælede med böjet Hoved,
som for ret at samle Styrke
til den nu saa nære Prøve:
Da lød atter Sækkepiben,
og han rask sprang op fra Jorden,
og fra Fjældterrassen ilte
atter han ad Klippesten
ned mod Vingaardsmandens Have,
hvorfra nu de høje Toner,
alt som Muren han sig nærmed,
dobbelt lydeligt ham hilste.
Vidt paa Gab stod Havedören,
og i den stod gamle Markus
uden Hat, med Vinløv kranset,
blæsende med spilte Kæver
overlydt paa Sækkepiben,
for at hædre Dagens Helt og
ind til Festen ham at byde.
Benedikt, med Tak for Æren,
gik forbi ham ind i Haven,
op ad Gangen, helt omhvelvet
med det friske, grønne Vinløv,
op mod Træet, hvor hans Amme,
lig den gamle festlig kranset,
prydet med sit Höjtidssmykke,

stod med Læberne paa Fløjten,
spillende hans Yndlingsstykke.
Lokket af de blide Toner,
gik han hurtig frem; men Ammen
højre om paa een Gang gjorde,
satte sig i Skridt, og Toget
(Fløjten foran, Piben bagved)
skred i Takt nu rundt om Træet,
fremad gennem Æreporten,
hen til Grotten hvor en Græsbænk
om et aflangt Bord sig viste.
Her igen opløstes Toget,
thi ærbødigt trak sig Markus
fjernt i Løvet Skjul tilbage,
hvor med udsøgt Spil en Tid lang
han sin unge Ven traktered,
medens Ammen Laurbærkransen
satte paa sin Yndlings Hoved,
og til Bordet op ham førte,
hvor de over for hinanden
Plads tog paa den bløde Græsbænk. —
Sød var Hvilen her paa Græsset,
frisk var Vaarens Duft omkring dem,
klar var Himlen, mild var Luften,
smukt faldt Aftensolens Lysglimt
ind paa Løvet, der omhvælved
Bordet, hvorpaa trende Kurve,
dækkede med Laag, befandt sig.
Men trods Foraarsaft'nens Fylde,
ej dens straalerige Skønhed
maalte sig med Glædens Solskin
spejlet af i Ammens Aasyn;
med det milde Blik, hvormed hun
her sit Hjertes Søn betragtede,
som, ved Bordets anden Side,
i sin hvide Lærredskittel,
sad og lyttede til Spillet
fjerne Toner, der knap endte,

för Cyrilla Ordet tog.

A m m e n.

Naa, nu kan vi tale sammen,
lille Benedikt! Den gamle
Sækkepiben ind har stukket
og man Ørelyd kan høre. —
Hvor velsignet der du sidder,
ret saa yndig for mit Öje,
lig den store Julius Cæsar¹
med din Laurbærkrans² om Panden!
Men alvorlig du er bleven;
Tiden vist vi lang dig gjorde
oppe blandt de øde Stene?
Meget dog var her at ordne
under megen Snak med Bonden,
og om alting var jeg ene.
Nu er Sagen paa det rene.
Fjorten Dage her vi bliver,
Hus og Have staar os aaben,
rolig kan vor Fest vi holde,
trygt i Græsset her os lejre,
til i Aften Bondens Sønner
vende hjem, og höjt paa Fjældet
gammelt Kvas og Ris skal brændes;
da det spørges vil og kendes,
at din Fødselsdag vi fejre.
Fra i Morgen du med Solen
kan i Herlighed dig rejse
til dit Landlivs mange Glæder:
Køren, Agen, Riden, Jagen,
og begynde paa din Vandren
med de store, lange Drenge,
rundt i Mark og Skov og Enge.

¹ Roms störste Feltherre og Statsmand, myrdet 44 f. Kr. — ² Sejrherrrens Hæderspynt om Hovedet.

Benedikt.

Derpaa mindst dog nu jeg tænker.

Ammen.

Pokker tro dig! Men jeg ser, at
mine Kurve her paa Bordet
din Opmærksomhed du skænker.

Ja, betragt dem nær og nøje!

Just til dig jeg frem dem satte.

Alle tre har skjulte Skatte
gemt' bag Laaget for dit Öje;
alle tre skal vorde dine;

thi jeg har besluttet, Kurven
trende Gange dig at give,
för end Fødselsdagen ender.

Benedikt.

Al din Kærlighed jeg kender.

Ammen.

Ja, nu gælder det en Prøve,
naar med Kurven jeg mig melder.
Först den mindste Kurv det gælder.
Giv nu Agt, om ej, naar Laaget
op jeg løfter med min Finger,
frem en lille Mus der springer —
naa, hvad skjuler sig paa Bunden?

Benedikt.

Ingen Mus — en Pergamentsbog!

Ammen.

Rul den op da!

Benedikt.

O hvad ser jeg!

Testamentet! Og vor Frelzers
Navn med Guld paa Bindet skrevet!
Evangelier og Epistler¹

¹ Breve.

i den samme Bog optegned!
Og med hvilken Kunst og Omhu
det er udført! Farveskriften¹
vekslende for hvert et Afsnit:
Rød Matthæus — blaa Johannes —
o hvor yndigt! Titelbladet
smykt med Fugle og med Engle,
og blandt dem den gode Hyrde²
med sit fundne Lam paa Skuldren!
O Cyrilla, dyrebare,
ingen Sinde du en Gave
mere kær mig kunde give!
Den skal følge mig i Live,
paa min Vandring, hvor jeg gaar!

A m m e n.

Paa din Festdag du den faar,
til Opmuntring og Belønning
for din Flittighed i Skolen
og Andægtighed i Kirken,
hvortil selv jeg tit var Vidne.
Læs i denne Bog et Stykke
hver en Morgen, og lad stemme
med din Læsning Liv og Levnet,
da, mit Barn, jeg spaar dig Lykke.

B e n e d i k t.

O Cyrilla, jeg har gjort det!
Daglig læste jeg mit Stykke;
klart i Hu mig staar indprentet
hvert et Sprog af Testamentet.

¹ Middelalderens Bøger vare i Reglen skrevne paa Pergament, tilberedt Kalveskind, og smykkede i Teksten med malede og guldvirkede Billeder, særlig ved Afsnittenes Begyndelsesbogstaver, Initialerne. — ² Kristus fremstilledes fra den ældste kristelige Tid tit som Hyrden med sit Lam (Menigheden) i Overensstemmelse med Joh. Ev. 10., 11.

Men fortæl mig, paa hvad Maade
du den store Skat har faaet.

A m m e n.

Det naturligt til er gaaet.
Underhaanden jeg den købte
af den Pilgrim, som i Vinter
os ved Juletid besøgte.

B e n e d i k t.

Han, som nylig hjem var kommen
fra Jerusalem?

A m m e n.

Den samme,
som til Søs kom fra Ægypten,
og saa meget os fortalte
om den hellige Antonius¹
eller Paulus, hvad han hedder,
og de andre fromme Brødre,
der i Ørknen ensomt leved,
og med Grublen Livet spildte.

B e n e d i k t.

Han ved denne Skat sig skilte?

A m m e n.

Ja, for fire Guld-Denarer²,
hvortil højlig vist han trængte;
thi hans Skotøj og hans Kappe
fast i Laser om ham hængte.

B e n e d i k t.

Skriftens Ord for Guld han bytted!

¹ Den hellige Antonius samlede i Slutningen af det tredje Aarhundrede de ægyptiske Eneboere i Klostre og er saaledes Munkelivets Stifter. Sagnet fortæller meget om de Syner, hvori Djævlens fristede ham, snart som forførelseriske Kvinder, snart som ængstende Uhyrer. — ² En lille romersk Mønt, i det tredje Aarh. f. Kr. af Sølv, senere af Kobber. fra Cæsars Tid ogsaa af Guld med 25 Sølvdenarers Værdi.

Ammen.

Guldet dengang mest ham nytted,
og for din Skyld han det gjorde.
Men lad ham beholde Skammen,
og rul du din Bog nu sammen!
Her imedens jeg for Öje
dig min store Kurv vil stille,
som ej mindre end den lille
vist jeg tror, dig skal fornöje.
Løft kun Laaget!

Benedikt.

End jo Skatten
skjules af et linnet Dække —

Ammen.

Det tör ikke bort du trække,
förend jeg har holdt min Tale.

Benedikt.

Tal, du kære! jeg vil høre.

Ammen.

Nu, saa laan opmærksom Øre! —
Fjorten Aar i Dag du fylder,
Barnet er af Ærmet rystet,
Skolebænken vendtes Ryggen,
og for förste Gang til Alters
var du sidste Palmesöndag.
Snart i Verden ind du træder
som en rig og dannet Yngling,
der ifølge fornemt Slægtskab
og paa Grund af egne Dyder
(Dyder, der maa bære Rente)
Held i Livet tör forvente;
ja forvente tör hvad Embed,
Hæderspost og høj Bestilling
der i Staten eller Kirken
mest i Öjnene dig stikker.
Hjælp og Bistand er dig sikker

ej blot hos din rige Farbro'er
Lucius, men hos den store
mægtige Senator¹ Varro,
med hvis lille Datter Julie
fordum du saa tit har leget.
Herligt blev mit Ønske kronet,
ihvor höjt det end var steget:
Hele Verden holder af dig,
Æren med sin Krans dig vinker,
Lykken smiler — Ungdomsglæden
lig en smuk uskyldig Pige
sine Arme mod dig breder;
og for paa en værdig Maade
alle disse Herligheder
at tilegne dig, du fattes
een Ting kun — og det er Klæder.
Hidtil, for din Aand at smykke,
Legemet blev stilt i Skygge;
men i Skygge sig at stille
med det Ansigt og den Skabning,
som Naturen dig forundte,
næsten man en Synd maa kalde.
Lyset skinne bör for alle!
Og hvis nu paa Pinsefesten,
naar paa Roms Spadserepladse
hele den galante Ungdom
sig i Foraarsstadsen viser,
og til Skue Byens Rigdom
og de nye Moder bærer —
hvis du der nu stod til Skamme,
just naar Prisen du begærer,
græmmed sig ej mindst din Amme.

Benedikt.

Prisen gerne jeg undværer,

¹ Medlem af det romerske Raad (*Senex*, Olding).

maatte jeg paa Pinsefesten
Aandens Gave¹ kun annamme!

Ammen.

Aanden, ja! men ogsaa Klæder.
Træk kun bort nu Kurvens Dække,
at dit Blik maa Skatten møde!

Benedikt.

Fine Töjer — hvide, røde!
Og til mig er denne Gave?

Ammen.

Den til Pinse skal du have;
disse Klæder skal du bære
og ved Festen gøre Lykke.
Tag nu frem hvert enkelt Stykke!

Benedikt.

Gerne jeg dig takke vilde —

Ammen.

Jeg faar hjælpe dig, min lille!
Du jo Töjet knap tör röre. —
Ser du denne Underklædning,
Tunica'en², purpurfarvet,
helt fra Halsen ned til Bæltet
rigt med Guld og Sølv broderet? —
Ej sit Værk man selv skal rose,
men jeg tror dog nok, at disse
Sting ej gör min Naal til Skamme,
og at denne Guldballdyring
sig i alle Ting tör maale
med de smaa Senatorsönners,
der saa kunstig sys i Ramme.

¹ Jvf. Apostl. Gern. 2., 1—4: Og der Pinsefestens Dag var kommen, . . kom pludseligen en Lyd af Himlen . . , og der viste sig for dem Tunger som af Ild, der fordelte sig og satte sig paa enhver af dem. Og de bleve alle opfyldte af den Hellig-Aand. — ² Romersk Underklædning af Uld.

Ja, betragt kun ret mit Arbejd!
 Tænk dig selv i denne Klædning
 vandrende forbi de smukke
 pinseklædte Romerinder,
 da vist skön du Verden finder;
 midlertid jeg frem af Kurven
 tage vil den hvide Toga¹
 med den brede Purpurbræmme,
 som ej heller vil dig skræmme.
 Aldrig för saa hvid en Uld man
 væved til saa fin en Toga.
 Her jeg om min Hals den binder,
 at den i sin Glans og Hvidhed
 ret i Öjnene dig skinner,
 medens jeg det Sving dig lærer,
 hvormed Togaflippen kastes
 over Skuldren, naar man hilser. —
 Ser du, saadan gör man Kastet!
 Saadan, rask, idet med Haanden
 (med den höjre vel at mærke)
 fat man ta'er om Kappens Hjørne,
 og med eet Slag over Brystet
 op mod Skuldren Flippen slynger.
 Det er Øvelsen, som gör det!
 Prøv nu du! — Her er din Toga,
 hver en Ynglings Maal og Længsel,
 dette kostelige Stykke,
 der fra Barnet Manden skiller.
 Tag den paa og prøv din Lykke!
 Gör det Kast, jeg nys dig viste!
 Antag mig for Varros lille
 Datter Julie, hvem du hilser,
 mens du her forbi spadserer.

¹ De romerske Mænds Overklædning, en hvid, ufarvet ulden Kappe, der bares saaledes, at venstre Arm hvilede i Togaen, medens höjre Arm var fri. Senest ved det 17de Aar iførtes Drengene Mændenes almindelige Toga (*T. virilis*).

Benedikt.

Kappen du en anden give!
Som jeg klædt er, lad mig blive.

Ammen.

Hvad for noget! Vil min Gave,
vil din Toga ej du have?

Benedikt.

Hvortil disse rige Klæder,
naar min Kittel mer mig glæder?

Ammen.

Hvad! den grove Lærredskittel,
med dens Bælterem af Læder? —

Benedikt.

Fra i Dag og til min Dødsstund
(dette Løfte Gud jeg gjorde)
skal den hvide Lærredskittel
Skjul og Skærm mit Legem skænke.

Ammen.

Men du spørger, kan jeg tænke!
Eller skal det Alvor være?
Denne Hampelærreds Kittel,
syet til Rejsen ud paa Landet,
den for Livstid vil du bære?
Hvordan tror du Dragten passer
til den Rigdom, som i Arv dig
inden lang Tid vil tilfalde?

Benedikt.

Selv i Minde du dig kalde,
hvad der skrevet staar i Bogen¹,
som til Rettesnor du gav mig:
Vi vor Rigdom maa forsage,

¹ Matthæus' Evang. 16., 24: Vil nogen komme efter mig, han fornægte sig selv og tage sit Kors og følge mig; 19., 21: Gak hen, sælg hvad du haver, og giv fattige det, og du skal have et Liggendefæ i Himlen; og kom og følg mig.

hvis fuldkomne vi vil blive;
al vor Ejendom bortgive
og saa Korset paa os tage.
Men naar Gods og Guld er borte,
da, Cyrilla, netop herligt
Fattigdom og Kors og Kittel
med hinanden sig forliger.

Ammen.

Men hvad er det dog du siger!
Vil du ogsaa være fattig,
du, som ovenpaa kan svømme?

Benedikt.

Fattig, ja! som Herren selv og
hele hans Apostelskare.

Ammen.

Da god Nat, i Lykkens Drømme!
Da for intet vil jeg svare!
Tror du, at den skønne Julie
længe lytter til en Frier,
der for hende sig fremstiller
tiggerklædt med tomme Lommer?
Godt, hvis hun dig aabner Døren!

Benedikt.

Men til Døren ei jeg kommer;
ugift vil mit Liv jeg leve.

Ammen.

Ugift vil dit Liv du leve!
Men jeg næppe mer forstaar dig,
du jo rent forstyrret taler —
ugift, trods de mange Piger?

Benedikt.

Tænk paa hvad Sankt Paulus¹ siger
i den Bog, du nys mig skænkede:
For et Menneske det godt er,
om en Kvinde han ei rører.

¹ 1. Korinterbrev 7., 1.

A m m e n.

Nej, hvad er det dog jeg hører!
Du et Barn er, og Sankt Paulus
du forstaar ej. Ja forstaa mig!
Dengang jeg blev gift, da hed det:
Ej for Mennesket det godt er,
at i Verden han er ene.
Det er Guds Ord¹, tør jeg mene,
saa det rigtigt vel maa være.
Nej lad du Sankt Paulus fare
og lad Godtfolk dig belære!
Tror du, at Senator Varro,
eller andre af de store,
under Armene dig tager
og dig hjælper frem i Verden,
naar du som en ussel Stakkel,
ej engang en Kone mægtig,
med Klientens² Buk dig nærmer?
Tror du høje Æresposter
vil staa aabne for en Tigger,
eller at sig Magt og Storhed
hyller i en Lærredskittel?

B e n e d i k t.

Just min Armod er min Titel.
Glem ej, hvad os Skriften³ siger:
Hvo der være vil den første,
netop være skal den sidste,
alles Tjener skal han være.

A m m e n.

Du mit Hoved gör forstumlet!
Altid skal mig Skriften lære,
altid kommer du med Skriften.

¹ 1. Mosebog 2., 18. — ² K. kaldtes i Rom Smaafolk, der gave sig under en eller anden Stormands Beskyttelse. —
³ Matt. Evang. 20., 16.

Skriftens Ord jo skal udlægges,
 skal af Præsterne forklares,
 for at holde Aanden vaagen.
 Hvis saa daarligt du gör Brug af
 Skriften, det mig næsten angrer,
 at jeg för dig skænkede Bogen.
 Alles Tjener vil du være,
 ofre vil du Magt og Ære;
 saml engang dog dine Tanker!
 Kaster bort du Jordens Glæder,
 Kone, Börn og Gods og Hæder.
 sig mig da, hvordan du frelssr
 Livets Lykke, ja forklar mig,
 hvad af Livet der er blevet? —

Benedikt.

Men du ved jo der staar skrevet,¹
 at just den, som Livet frelser,
 skal det miste; og at den kun,
 som det mister, skal det frelse. —
 Vær ej vred nu og bedrøvet!
 Selv vist mangen Gang du prøved
 Trøsten inderst i vort Hjerte,
 naar vort Ønske vi opofre,
 naar vor Vilje vi fornægte:
 Denne Sindets høje Svulmen
 midt i Følelsen af Smerte;
 denne dybe Fred i Sjælen
 trods et taarevædet Öje;
 denne Flugt fra Jordens Goder
 op mod Himlens Glæde —

Ammen.

Aldrig!

Aldrig, Barn, jeg det erfared;
 og dog tror jeg, jeg tör kalde
 saa gudfrygtig mig som alle.

¹ Matt. Evang. 16., 25.

Hvorfor opgi'e sine Ønsker?
Hvorfor fly fra Jordens Goder? —
Hvem skal nyde dem, hvis ikke
Mennesket, for hvem de skabtes?
Hvem skal glæde sig ved Livet
og dets mange skønne Gaver,
dersom Mennesket ej gör det?
Hvem skal bæres i Triumf og
purpurklædt med Jubel hilses,
eller staa med Ærens Palmer,
hvis det Mennesket formenes?
Hvem skal pynte sig til Fester,
hvem skal kranse sig med Roser,
hvem skal klinke, synge, danse,
hvis ej Mennesket? Og sig mig,
hvortil Jordens Rigdom skabtes:
Guld og Sølv og Ædelstene,
fine Klæder, skønne Farver,
Perler, Kvaster, Fjer og Frynser;
ja, forklar mig, hvis du kan det,
hvorfor Fruentimmer skabtes,
dersom Mændene forsmaa dem —
Dog lad her mig tie stille!
Klæderne jeg pakker sammen,
du i Dag kun vil mig drille.
Fra din Barndom af jeg kender
dette stive Sind og disse
Flyvenykker, som dig ingen
ud af Hovedet kan pille.
Hvis du tænker som du taler,
du vel ogsaa kaster Vrag paa
denne sidste Kurv, der dækker
Skatten, for os begge fælles,
den, som her jeg nu dig rækker:
Först vor lille Vindunk — dernæst
Festpokalerne¹ — og dernæst

¹ Bægrene.

noget, som vil Plads optage —
 ser du! mine Hænders Gerning,
 denne myrtekrante Kage! —
 den tør du vel ikke smage?

Benedikt.

Jo, du kære! Jo, et Stykke.

Ammen.

Naa, det var dog nogen Lykke!
 Kun for din Skyld har jeg bagt den,
 og den gjort saa stor, at Navnet
 Kolosseum¹ den fortjener.
 Saa du nogen Tid dens Lige?
 Hvad i Kredsen midt paa Kagen
 med det store B jeg mener,
 du maaske dig selv kan sige;
 men de fjorten hvide Mandler,
 som du Randen ser at pryde,
 dine fjorten Aar betyde,
 og den grønne Krans af Myrter²,
 der om Kagen danner Bæltet,
 dig det Sindelag fortolker,
 hvormed Dejen jeg har æltet.
 Med det samme Sind du nyde,
 hvad jeg her dig nu vil byde!

Benedikt.

Det for meget er!

Ammen.

Vist ikke!

naar til Maden kommer Drikke.
 Spis og glæd dig! Her dit Bæger
 med den søde Vin jeg fylder,

¹ Kejser Vespasians (69—79 efter Kr.) kæmpestore Amfi-
 teater i Rom. — ² M. var hos Romerne helliget Venus, Elskovs-
 gudinden; Ammen har her næppe fundet det rette Billede
 paa sine Følelser.

som os hjemme fra de sendte
sidste Gang til Julegave.
Ingen bedre kan man have!
Alle Sorger ned den skyller!
Selv den Sorg, du nys mig gjorde,
(naar din Daarskab kun du angrer)
vi paa Bægrets Bund begrave.
Munter, Barn! Alt er tilgivet!
Sid ej der og pil ved Kagen,
men tag for dig! Grib Pokalen,
fyldt med Druens Blod, det røde,
og med Ønsker for din Lykke
lad os her nu sammen støde:
Benedikt skal leve!

Benedikt.

Leve

skal min kære Barndoms-Amme!

Ammen.

Du og jeg, det er det samme? —
Men hvad er det? Ganske bleg jo
du om Kind og Næb er bleven!
I dit Öje staa jo Taarer —
er du syg? — Sig, har du Smerte?

Benedikt.

Saa beklemmt nu er mit Hjerte.

Ammen.

Ja, der noget er i Vejen!
Af dit Ord som af din Adfærd
har alt længe jeg det mærket.
Sig mig, kæreste, hvad er det?
Hvorfra komme disse Taarer?

Benedikt.

Det er Tanken, som mig saarer —

Ammen.

Hvilken Tanke? Tal, du lille
rare Benedikt! Fortæl mig,
hvad dit Hjerte nu beklemmer.

Tal, mit Barn! Og tro blot ikke,
jeg paa mindste Nag nu gemmer,
eller mindste Smule vred er
for hvad nylig var paa Tale.
Dine Tanker var vist gode,
om endogsaa de var gale;
og hvad Klæderne betræffer,
kan til Pinse de jo ligge,
mens vi se, om du til den Tid
skifter Mening eller ikke.
Derfor vær kun du frimodig!
Tör din Taare bort og sig mig,
hvad dit Sind saa stærkt bevæger.

Benedikt.

At med dig det sidste Bæger,
Afskedsbægret her jeg tömmer —

Ammen.

Afskedsbægret — Men du drömmer,
vil du bort?

Benedikt.

Endnu i Aften,
over Bjærgene mod Vesten¹.
Dette Løfte Gud jeg gjorde.

Ammen.

Dette Løfte Gud du gjorde —
Men hvad er det dog for noget!
Du mig snart det gör for broget!
Over Bjærgene du bort vil —
Vil du hjem til Nursia! Vejen
gaar jo Nord paa. Gaar mod Vest du,
kommer ud du i en Stenørk,
hen mod Anioflodens Kilder:
Sten foroven — Sten omkring dig,
og den stride Strøm forneden.

¹ Digteren, der har et fuldkommen klart Billed af de geografiske Forhold, har her og i Ammens Svar ved en Skrivefejl sat „Vest“ for „Øst“.

Benedikt.

Derhen just i Ensomheden
gaar min Vandring.

Ammen.

Hen i Ørknen? —
Og med hvem skal der du mødes?

Benedikt.

Kun med Gud — med ingen anden!

Ammen.

Er du rent da fra Forstanden?
Der i Ørknen? — Og til Byen
du vel sent tilbage kommer?

Benedikt.

Sent ja!

Ammen.

Maaske først til Sommer?

Benedikt.

Aldrig mere. Fra i Dag jeg
Magten, Æren, Lysten, Lykken,
Roms Tyranner, vender Ryggen;
fra i Dag jeg kun min Skaber,
min Forløser har til Herre.

Ammen.

Nej, det værre bli'er og værre!
rent forkert i alle Dele —
O, nu fatter jeg det hele!
Du vil Eneboer være,
bo i Ørkenen og slide
Tiden hen med Bod og Bønner,
mens du ingenting bestiller.
Ja, nu alting jeg begriber!
Det er Pilegrimmens Ord og
Kunster, som dig har bedaaret.
Du og han var altid sammen,
og jeg husker godt hans Præken

om den hellige Antonius,
 og hans lange Liv i Ørknen,
 og hans Fruentimmersyner
 i de maaneklare Nætter —
 Men en Pind derfor jeg sætter!
 I din Faders og din Moders
 Navn jeg det bestemt forbyder;
 og hvis ikke mig du lyder,
 skal din Farbro'er Lucius komme —

Benedikt.

Men han komme vil forgæves;
 alt det Brev han har i Hænde,
 hvori jeg far vel ham siger.
 Ej for Kød og Blod jeg viger,
 ej for Bud og ej for Bønner.
 Förend Dagen er til Ende,
 (vil mod Himlen ej jeg synde)
 maa min Vandring jeg begynde.
 Lang er Vejen, fjernt er Maalet,
 og bestandig nær de Stemmer,
 der fra Verden bort mig kalde.

Ammen.

O, Gud hjælpe dog os alle!
 Og hvad tror du, at din Fader,
 at din Moder, Abundantia,
 og din lille Søster siger,
 naar dem alt bekendt er blevet?

Benedikt.

Ogsaa dem jeg har tilskrevet,
 og mit Brev er snart i Nursia.
 Ej min Moder¹ mig fordømmer,
 det jeg ved saa vist og sikkert;
 men min Faders¹ Sind og Tanke

¹ Man ved saa godt som intet om B.'s Forældre. Det synes, som om Digteren her har tænkt paa Kirkefaderen Augustinus' Forældre, af hvilke Faderen var Hedning, Moderen Kristen.

Gud vil med sin Aand oplyse,
 og min fromme Søsters¹ Hjerte
 (denne Trøst min Sjæl husvaler)
 mig sit fulde Bifald skænker.

Ammen.

O, hvad Daarskab der du taler!
 Og paa mig du ikke tænker!
 Mig, din Amme, som har kendt dig,
 siden du blev svøbt og baaret;
 mig, som i saa mange Aar dig
 nu i Moders Sted har været;
 mig, som af dit Ord bedaaret
 her paa Landet ud har fulgt dig,
 for din Fødselsdag at fejre —
 mig du nænned at bedrage!

Benedikt.

Ej saa haardt du mig anklage!
 Tit jeg vilde skriftet for dig,
 aabenbaret dig mit Forsæt,
 selv i Dag jeg det forsøgte.
 Men mit Ord du aldrig agted,
 tog for Skrömt hvad der var Alvor,
 og med Afskedstanken spøgte.
 Da sank Modet, og paa Læben
 för det fødtes Ordet døde.

Ammen.

O, Gud staa mig bi, mig Stakkel!
 mig, som kom med Spøg i Møde
 ham, som kom med ramme Alvor.
 Græd dog ikke nu, du søde,
 mindst jeg dig anklage turde,
 dig, som selv er saa bedrøvet
 for det Løfte, Gud du gjorde.
 O men ham, den Skurk af Pilgrim,
 din Forfører gad jeg ramme!

¹ Benedikts Søster Scholastica var efter Gregors Udsagn allerede som Barn indviet til Gud.

Benedikt.

Og hvad ondt har han da gjort mig?

Ammen.

Han? Ja, han sig vel maa skamme:
Fra en smuk og munter Yngling
göre dig til Eneboer!
lokke dig fra Rom til Ørknen,
for at sulte og forkomme!
binde dig med Ed og Løfte,
medens han for Livets Lykke
dig saa lumskelig bedrager —

Benedikt.

Af os begge fejl du tager!
Ikke ham det var, som lokked
mig til Verden at forsage,
og i Ørknen ud at drage.

Ammen.

Ikke ham? Og hvem da var det?

Benedikt.

Han, hvis Ord er Lov for Støvet,
og hvis Fjed skal efterfølges:
Herren selv, om hvem staar skrevet¹,
at til Ørknen Aanden drev ham,
for med Fristeren at kæmpe,
för sit Livsværk han begyndte!

Ammen.

För sit Livsværk han begyndte!
Der du talte ret; men hvilket
Værk har da en Eneboer,
saadan en, som du vil være?

Benedikt.

Ogsaa jeg jo Gud til Ære
ud i Ensomheden drager,

¹ Matt. Evang. 4, 1.

for i Aanden mig at styrke,
för min Gerning jeg begynder.

A m m e n.

Hvilken Gerning?

B e n e d i k t.

För omkring mig

Menneskenes Börn jeg samler:
denne Slægt, der nu, lig Hjorden,
uden Hyrde vild jo farer.

A m m e n.

Nu du rent forstyrret svarer!
Eneboer, som forsamler
Menneskenes Börn. — Da priser
Ord jeg, som Forstand beviser.

B e n e d i k t.

Du forstaar mig ej, Cyrilla!

A m m e n.

Der du talte sandt!

B e n e d i k t.

Deroppe

vilde bedre du forstaa mig.

A m m e n.

Hvor!

B e n e d i k t.

Deroppe paa Terrassen —

A m m e n.

Oppe paa den høje Fjældpynt,
hvor saa længe du sad ene?

B e n e d i k t.

Saa du ned fra Bjærgets Stene,
vilde Synet dig forklare,
hvad jeg her ej mægter sige.

A m m e n.

Men saa lad derop os stige!
Du for Suk jo knap kan tale,
og jeg selv er saa fortumlet,
at mit Hoved nok kan trænge
til i fri Luft sig at svale.
Kom! — Men hvad kan det dog være,
som deroppe jeg skal lære?
Kom, mit Barn! Ræk her mig Haanden!
Kagen kan vi altid spise,
naar dit Hjerte du har lettet,
og vi her er vendt tilbage
mer til Glæde stemt i Aanden.

Her, idet endnu hun talte,
rejste sig fra Bænken Ammen,
rækkende sin Yndling Haanden.
Benedikt stod op, og villig
ud af Grotten hende fulgte
ned i Gangen, hvor han standsed,
drejende sit Blik og Hoved
efter Hyrdepibens Toner,
der sig dæmpede lod høre.
Tonerne ham syntes røre,
tavs han stod, imens Cyrilla,
der kun lidt paa Spillet agted,
utaalmodig ham betragted.
Med sin Laurbærkrans om Panden,
med en løvrig Kvist i Haanden,
som i dybe Tanker stod han,
lyttende til Hyrdestykket,
hvormed gamle Markus her ham
som til Afsked vederkvæged.
Afskedstanken ham bevæged,
et Par Skridt han fremad gjorde,
og sin Pengepung han glide
lod i Haanden paa den gamle,
der med Fattigdom og Toner

lige stærkt hans Hjerte rørte.
Da sin Ammes Røst han hørte:
Kom og følg mig! — Dagen lider;
hvad jeg lære skal deroppe,
vel maa ske, för Aftensolen
bort i Mulm og Taage skrider.
Kom, mit Barn, og vær min Støtte!
Stejl er Vejen; jeg er mødig,
og din Bistand har jeg nødig. —
Her hans Arm hun greb; men Markus,
bag ved Løvet, som ham dulgte,
atter nu sit Spil begyndte,
tolkende sin Tak for Gaven. —
Benedikt Cyrilla fulgte,
og til blide Toners Hilsen
begge to forlod de Haven.

III.

Men paa Fjældterrassen skinned
Aftensolen i sin Nedgang
mod Tyrrhenerhavets¹ Bølge.
Det var lyst og klart deroppe,
og i Klarhed nedenunder
laa Kampagnen, fri og aaben,
imod Sønden kun begrænset
af de blaa og dunkle Bjerge,
alle her i Aftenrøden
smykt med rosenrøde Toppe.
Og som alt var lyst paa Fjældet,
var det stille: Vinden hviled
fra sin Flugt, og næppe hørlig

¹ Vest for Italien.

svang i Kreds sig Myggesværmen;
ingen Lyd fra Bjærgets Hulvej
klang igen som Livets Minde,
og kun alt imellem kredsede
Ørnen i en langsom Svæven
höjt i Luften Klippens Tinde.
Alt var som i tavs Forventning
af det Öjeblik, da Lyset
i sin Kamp med Mørket viger,
naar i Flamme Solen sender
Luft og Jord sin Afskedshilsen,
förend, skjult bag Purpurdækket,
ned i Bølgerne den stiger.

Midt i denne Stilhed toned
pludselig Cyrillas Stemme,
der med dæmpet Lyd og afbrudt
nedenfra sig lod fornemme.
Lig Herolden, der gaar forud,
mer og mer sig nærmed Røsten,
indtil Ammen selv sig viste
paa den stejle Sti forneden,
i en langsom Stigen-opad
støttet fast paa Plejesönnen.
Endelig hun høstede Lönnen
for sin Möje: helt ved Maalet,
stod hun höjt paa Fjældterrassen
med sin Benedikt ved Haanden,
der ej mer forsagt med Taarer,
(som i Grotten nys) men frejdig
saa sig om til alle Sider,
med Begejstrings Glød paa Kinden,
fyldt af Troens Mod i Aanden.
Ved hans Side stum og stille
stod forventningsfuld Cyrilla,
mens omkring sig, spændt opmærksom,
hun med aabne Öjne stirrede.
Snart dog træt af denne Stirren,

fæsted spørgende hun Blikket
paa sin Følgesvend, og lagde
Haanden venligt paa hans Skulder,
mens hun venligt tog til Orde:

A m m e n.

Saa, nu staa vi da heroppe,
lille Benedikt! og trøstet,
ja med Rosenskær paa Kinden,
Gud ske Lov igen jeg ser dig.
Glem kun Taaren og fortæl mig,
hvor det Syn nu er, som her mig
alle Spørgsmaal skulde spare
og det hele mig forklare.
Op og ned — til højre, venstre —
rundt jeg ser — men intet ser jeg,
hvoraf jeg det allermindste
mig forklarer, og hvormed jeg
en bekymret Sjæl gör rolig.

B e n e d i k t.

Ser du ej Kampagnen for dig,
ej Latinerfolkets Bolig?

A m m e n.

Godt jeg ser den!

B e n e d i k t.

Naar du følger
hist med Öjet Solens Nedgang,
ser du da ej midt paa Sletten,
end belyst af Dagens Stjerne¹,
Byen Rom, der halv sig dølger,
halv sig viser i det fjerne?

A m m e n.

Rom jeg ser, som mange Gange
just fra denne Plet jeg saa den.

¹ Solen.

Benedikt.

Og vil mer du da forlange?
Her er Synet!

Ammen.

Hvad for noget!

Vil du have mig til Bedste?
Skal jeg slæbes op ad Bakke,
for at se Kampagnen og det
fjerne Glimt af Hovedstaden
med dens Buer, Kupler, Søjler,
som jo tusind Gange bedre
hjemme jeg kan se paa Gaden?

Benedikt.

O Cyrilla! Ingen Steder,
naar jeg Herrens Hjem undtager,
ingen Steder rundt paa Jorden
møder du et Syn som dette.

Ammen.

Hvilket? — Hvor? — Paa denne Slette?

Benedikt.

Just paa denne — Skuepladsen
for de gamle Romerdyder,
for et Liv i Kraft og Storhed,
som det aldrig set er vorden
og vel aldrig mer skal findes.

Ammen.

Nu forstaar jeg — det var Synet!
Her det gamle Rom du mindes,
det, hvorum saa tit du taler.

Benedikt.

Det, hvis svundne Glans afmaler
hisset sig i Purpurskyen! —
Ser du Skæret over Byen?
Aftensolens Skin paa Tinden

af det høje Kapitolium¹,
 hvor det stærke Lys sig viser?
 Der var Romerfolkets Arne,
 der, i Fædrelandets Fare,
 traadte frem de store Helte,
 som endnu hver Tunge priser:
 Curtius², Scævola og Cocles³,
 Brutus⁴, Decius⁵, Camillus⁶,
 Fabius⁷, Regulus⁸, Æmilius⁹,
 Scipioner¹⁰ og Catoner¹¹ —
 O Cyrilla! hvilke Minder,
 straalende som Himlens Stjerner,
 stige her ej frem af Graven,
 hvor det gamle Rom nu blunder!
 Hvilken Storhed gaaet under,
 hvilken Herlighed lagt øde,
 hvilke Sejerstoner, trods den
 dybe Stilhed om de døde!

¹ Borgklippen, en af de syv Høje, hvorpaa Rom var bygget. — ² C. styrtede sig i en Jordrevne, der pludselig var opstaaet paa Roms Torv og efter Oraklet kun vilde lukke sig, naar Romerne styrtede deres kostbareste Eje ned i den. — ³ Romerske Sagnhelte fra Republikkens Krig med Etruskernes Konge Porsena. Scævola holdt sin højre Haand ind i Alterilden, til Haanden var opbrændt, for at vise den fjendtlige Konge en Romers Standhaftighed; Cocles forsvarede selv tredje Tiberbroen, til den var brudt af bag ham, og reddede sig saa ved Svømning. — ⁴ Republikkens Grundlægger. Den yngre Brutus søgte at genoprette Republikken ved at myrde Cæsar, Enevoldsherren, efter hvem Kejserdømmet fulgte. — ⁵ Flere Feltherrer af dette Navn indviede sig för Slaget til Underverdenens Guder for at skaffe deres Landsmænd Sejr. — ⁶ C. frelste Rom i Krigen med Gallerne. — ⁷ F. standsede ved sin forsigtige Klogskab Hannibal i hans Sejrløb. — ⁸ R. vilde hellere dø end bryde sit Ord til grusomme Fjender. — ⁹ Æ. Paulus, Makedoniens Overvinder. — ¹⁰ Sejrherrerne i de puniske Krige. — ¹¹ Den ældre Hævderen af den gammelromerske Strengthed i Sæder mod indtrængende Slaphed og Forfinelse, den yngre Republikkens Forsvarer mod Cæsar.

A m m e n.

Men forsvundet er forsvundet;
alt for nær du ta'er dig Tingen,
det saa tit jeg har befundet.

Op og ned gaar alt i Verden,
Dag og Nat bestandig mødes,
og en stor Mand maa begraves
før en anden en kan fødes.

Død er Cæsar og Pompejus¹,
men endnu din Farbro'er Lucius
og Senator Varro lever.

Ned i Graven steg fra Tronen
den berømte Kejser Titus²,
der kom hjem med Lysestagen³
og med Jødefolket bundet;
men saa troner jo til Gengæld
Goterkongen i Ravenna,
vor Teoderik, der fried
os fra alle vore Fjender,
og i Fjor, da Rom han gæsted,
høsted Pris af alle Munde —

B e n e d i k t.

Men fra Graven Prisen toned;
Herligheden gik til Grunde!

A m m e n.

Gik til Grunde — hvor du taler!
For mit Blik endnu sig maler
al den Pragt og Glans og Glimmer,
som i Fjor just Rom udfolded
under Goterkongens Indtog!
Husk paa Processionen, da de
purpurklædte Senatorer,
efterfulgt af Bisp og Præster
i de linnedhvide Klæder,

¹ Romersk Feltherre, Cæsars Modstander. — ² Romersk Kejser 79—81, indtog Aar 70 Jerusalem. — ³ Den syvarmede Guldlysestage i Jerusalems Tempel.

droge gennem Byens Gader
med de tusind Kors og Kerter!
Husk, hvordan til Kirkeklokkers
uafladelige Kimen
Trommer og Trompeter toned!
Husk hvad selv vi saa, da Kongen
paa sin hvide Hest, med Kronen
over Hjælmen, Sværd i Haanden,
red i Skridtgang ind ad Porten,
fulgt af sine barske Goter:
hvordan dybt for ham sig böjed
Romerfolkets Knæ og Ørne¹,
Krigens Mænd med sænkte Faner,
Fredens Mænd med Virakskaaler,
Øvrigheden, som med blottet
Hoved overrakte Sceptret —
og hvor naadig Kongen nikked,
medens alle Munde raabte:
*Vivat Rex Italiae, vivat*²!
Og da Kongen og hans Goter
over blomstersmykte Tæpper
saa red op til Kapitoliet,
hvordan ud af alle Huse
(som paa Tærsklen paa Altanen)
stimled Mænd i snehvid Toga,
Kvinder klædt i Guld og Purpur,
straalende af Ædelstene,
alle svingende med Kranse,
hilsende med Raab og Haandklap
Majestæten og Triumfen —
ja, naar alt hvad stort og kostbart
da vi skued, jeg betænker,
da, mit Barn, det gamle Rom jeg
med dets Herlighed dig skænker!

¹ Af Sølv, de romerske Hærafdelingers Feltmærke. —

² Italiens Konge leve!

Benedikt.

Men paa Æren ej du tænker,
 ej paa Skammen, ved at skue
 vore store Fædres Moder,
 Rigets Dronning og Forsvarer,
 Verdens gamle Herskerinde
 dybt i Støvet for Barbarer.
 Sejrens Krans er sønderreven,
 alles Skovisk er vi bleven!
 Rundtom Skændsel kun og Brøde,
 for vor Afmagt ingen Støtte;
 Landet vidt og bredt lagt øde,
 Røveres og Voldsmænds Bytte.
 Folket adspredt og forvildet,
 uden Lov og Ret og Orden,
 Folkets Hyrder ikke bedre,
 næsten værre selv end Hjorden.
 Og hvad er af Rom der vorden?
 Rom, hvor Hedenskabets Ørne
 Mod og Manddomsliv betrygged;
 Rom, hvor Kristenhedens Vidner¹
 sig med Martyrkransen smykked;
 Rom, hvor hellige Apostle
 fast paa Klippen Kirken bygged:
 Rom er fra sin Trone stegen,
 al dens Hæder er bortvegen.
 Uden Mod og uden Helte
 har i Støv den ladt sig træde;
 uden Dyd og uden Troskab
 i sin Skændsel søgt sin Glæde;
 uden Blu sig selv fornedret,
 kastet fra sig Tugtens Bælte
 og sig iført Skøgens Klæde!

Ammen.

Der, mit Barn, du talte Sandhed!
 Over Roms de store Synder

¹ Sandhedsvidner, Blodvidner.

Mennesker og Engle græde.
Disse fæle Mænd og Kvinder,
disse bandende Soldater,
disse nedrige Krabater,
disse Lov- og Retsfordrejere,
disse ryggesløse Præster,
disse lave Skændegæster,
disse slemme Spillefugle,
disse glubske Aagerkarle,
disse stygge Drukkenbolte,
disse lumpne Tyveknægte,
disse overstadig frække
offentlige Fruentimmer,
dem jeg Roms den aabne Skade,
Kræft og store Pestbyld kalder —
Men der een Ting ind mig falder!
Selv du kalder dig en Romer,
Rom var dine Fædres Hjemstavn,
saa jo du er allernærmest
til at redde den fra Faldet
og at hjælpe os til Rette.
Ja mit Barn, min lille kloge
Benedikt, betænk dog dette!
Nu er du for ung, men inden
lang Tid var du Byens Censor¹,
Vogter for de gode Sæder,
naar du selv det bare vilde.
Da fik nok du at bestille,
naar paa Gader og paa Torve,
naar i Kipper og i Kroer,
naar i Kamre og i Kroge
du paa Jagt var efter Skrabet,
rigtig støved op i Snavset,
og med Fængselsstraf og Bøder
al den frække Trods fik avet.

¹ I Republikkens Tid en Embedsmand, der vaagede over Borgernes Opførsel.

Det var noget ganske andet,
end at være Eneboer;
mer behageligt for Himlen,
og til større Gavn for Jorden.

Benedikt.

Men kun spildt var Liv og Möje,
lige fjern var Ret og Orden.
Nej, Cyrilla! hele denne
Slægt er dömt som Jødefolket,
der i mer end fyrretyve
Aar i Ørknen maatte vandre. —
Sæd og Skik sig maa forandre,
Verden blive maa en anden
og et andet Folk opdrages,
för vor Ære kan oprettes
og Velsignelsen modtages.

Ammen.

Verden blive maa en anden;
Det er let sagt; var det bare
lige let at gennemføre.
Til et nyt Folk at opdrage,
hvor er Manden? Hvem vil tage
denne Byrde paa sin Skulder?

Benedikt.

Jeg, Cyrilla!

Ammen.

Du? ... Forstod du
hvad jeg sagde?

Benedikt.

Ja, Cyrilla!

Jeg vil tage Byrden paa mig.

Ammen.

Saa alvorligt han det siger
og med Haanden lagt paa Hjertet —
Er det Alvor da, du taler?

Benedikt.

Det er Alvor.

Ammen.

Du vil føre
Verden ind paa andre Veje,
og en anden Slægt opdrage?

Benedikt.

Denne Gerning jeg vil gøre.

Ammen.

Du, mit Barn! Du lille Stakkel,
fjorten Aar i Dag just gammel,
du vil gøre det Mirakel? —
Sig mig dog, hvor er du kommen
paa de underlige Tanker?

Benedikt.

Da jeg fra vor store Fortid
vendte Blikket mod vor Nutid,
skued Folket, trods sin Adel,
trods Velsignelsen i Korset,
trællesindet og forbandet.
Mange bitre Taarer græd jeg
dengang over Fædrelandet,
til igennem Sorgens Toner
klarlig Aandens Kald jeg spored,
klart fornam dens Bud, at frelse
mine Brødre, og til Herren
samle Folkets Börn, som Moses.

Ammen.

Ak, mit Barn, du er for ringe
til at ta'e det op med Moses.
Moses var jo viis og gammel,
havde til sin Hjælper Aron,
og forstod sig paa Mirakler;
dem i Skolen knap du lærte,
og hvad anden Hjælp og Bistand
har vel du at raade over?

Benedikt.

Over Hjælp, der Sejr mig lover,
over Vaaben, der sig passe
for en Kristen og en Romer.

Ammen.

Hvilke Vaaben?

Benedikt.

Troens Vaaben!

Thi fra Romerne, Cyrilla,
som fra Skriften vel jeg mindes,
at i Troen¹ kun er Sejren,
hvorved Verden overvindes.

Ammen.

Og hvad har du da i Sinde?

Benedikt.

Ofre mig til Gud, og vinde!

Ammen.

Ofre dig?

Benedikt.

Ja helt mig give
hen til Gud, ved mig fra Verden
og dens Væsen løs at rive.

Ammen.

Men endnu er lige klog jeg!
Sig, paa hvilken Vis din Gerning
du begynder da og ender?

Benedikt.

Maaden jeg endnu ej kender;
derfor ud i ensom Stilhed
nu min Hu og Fod sig vender:
Der vil Herrens Aand mig raade,
vise Midler, Vej og Maade.

¹ Troen er et kristeligt Begreb, som næppe findes udformet til Klarhed hos Romerne og Grækerne.

Ammen.

Ak, du er paa gale Veje!
Laan Fornuftens Raad dog Øre!
Her din Ammes Røst du høre:
Værket aldrig vil dig lykkes.

Benedikt.

Jo, naar fast i Tro det bygges!
Spaa ej ilde! Heller Varsel
tag af Solen, der bestraaled,
just paa Dagen, da jeg fødtes,
mine første Skridt mod Maalet:
Se dens Glans og sku dens Purpur!
Förend denne Sol er nede,
maa jeg fremad paa min Vandring
og til Værket mig berede —
dette Løfte Gud jeg gjorde.

Ammen.

Mer du loved end du burde!
Men jeg næppe selv det fatter:
Saa det virkelig er Alvor
og til Graad er vendt min Latter?
Lynet fra en skyfri Himmel
alt med eet Slag har lagt øde;
alle Haab paa een Gang døde;
brat for Dag det Nat er vorden;
bort han gaar, og her paa Jorden
aldrig Hjertets Savn vil stilles.

Benedikt.

Men naar Troskab bor i Hjertet,
ej for evig dog vi skilles.

Ammen.

Af mit Barn jeg her forstødes —

Benedikt.

Engang dog med Fryd vi mødes.

Ammen.

Hvert et Baand er sønderrevet —
O, du ved ej, hvad du var mig,
hvordan jeg i dig har levet!
Vaagned jeg i Morgenstunden,
da var du min første Tanke,
Benedikt det første Billed,
der med altid milde Miner
for det vaagne Blik sig stilled.
Stod jeg op til Dagens Gerning,
dig i alt jeg saa og hørte,
indtil Solen sank, og dit Navn,
frem for Gud i Bön jeg førte.
Ja, dit Hjerte her det rørte,
vidste du, hvor tit jeg gaaet
er mig træt, for dig at møde;
vidste du, hvor tit jeg staaet
har forventningsfuld ved Vindvet,
for at se dig, naar fra Skolen,
i din lille, korte Kappe
hjem med Bog i Haand du vendte.
Dine Sorger vare mine,
mine vare dine Glæder,
og Fornøjelser (det ved jeg)
skilt fra dig jeg aldrig kendte.
Aldrig nød en Frugt jeg, eller
hvad der Ganen kunde fryde,
uden dig jeg længtes efter,
for det halve dig at byde;
just som i din spæde Barndom,
naar vor Kage ret vi melte,
naar jeg paa mit Skød dig maded
og vi Skeens Indhold delte.
Og nu er min Glæde borte;
mørkt og øde nu er Hjemmet,
og i Haabets Sted til Gæst jeg
Sorgens Minde skal udkaare.

Benedikt.

O Cyrilla, spar din Taare!
Ogsaa du som jeg nu kaldes
til for Sejrens Lön at kæmpe,
til, ved Offer af dit Hjerte,
Gud i Tro at herliggöre.

Ammen.

Ja, lad Daarlighed mig høre!
Rive Hjertet ud af Livet,
tage selv sin Fryd af Dage,
sig at pine og at plage,
er det Gud at herliggöre?
Men med mig det er det samme!
Mig lad dette Slag kun ramme!
Men at du, du lille Stakkel,
nu saa meget ondt skal lide,
gennem Savn og Sorg dig stride,
det en Dolk er for din Amme.
Vildsom paa de øde Steder
skal i Vintrens Kuld du gyse,
røvet dine varme Klæder;
mens jeg laver Mad derhjemme,
Sult og Tørst du skal fornemme;
du skal gaa med bare Fødder,
du, hvem over Livets Torne
jeg saa gerne bar paa Hænder;
skilt ved Hjem og Slægt og Venner,
skal du nöjes med Guds Naade,
nöjes med en fugtig Hytte,
uden Værn til dig mod Slinger
og mod Udyr at beskytte.
Mørkt omkring dig, naar i Natten
Stormene du hører tude;
kun en Sten til Hovedpude,
naar paa Vandring du vil hvile;
og til Skærm mod Solens Pile,
svier Somrens Brand dig Issen,

intet Dække mer, thi Kransen
om din Tinding da er vissen.

Benedikt.

Hvad! Endnu jeg Kransen bærer?
Rent din Laurbærkrans jeg glemte,
for at agte paa din Klage.
Tag den! Tag igen tilbage
Lykkens Pant, du mig bestemte,
Sejrens Tegn, der Helten ærer.
Ingen Laurbær jeg begærer,
ingen Triumfators Trone,
ø, men engang Livets Krone!

Ammen.

Livets Krone — ja, hvor er den?
Hvem har set den?

Benedikt.

Jeg, Cyrilla!

Ammen.

Du? —

Benedikt.

Ja, i sin Glans og Skönhed
for mit Öje har den tindret!

Ammen.

Livets Krone?

Benedikt.

Ja, i Klarhed
for mit Blik den straaled!

Ammen.

Hvordan

saa da Kronen ud?

Benedikt.

Dens Skue

fylgte mig med salig Glæde;
men med Farver ej den males,
ej med Ord dens Glans udtales.

Eet jeg ved kun, at fra den Stund
denne Krone blev mig synlig,
falmed alle Livets Kranse,
blegnet Lykkens Sol og Skinnet,
hvormed Ærens Purpur lued.
Havde Kronen ej jeg skuet,
var hos dig jeg her forbleven;
men med evig Glans den blinker,
fremad — opad den mig vinker!

A m m e n .

Ve mig!

B e n e d i k t .

Ej saa dybt du sukke!
Skal da jeg min Amme tysse,
som har sunget for min Vugge?

A m m e n .

Ej i Sövn som Barnets Sorger
la'er sig denne Smerte dysse.
Bort du gaar, og hvem er hos mig
i de lange, lange Tider?

B e n e d i k t .

Haabet, der forbi dem skrider,
Evighedens Haab, Cyrilla,
vinkende med Livets Krone.
Denne Krone dig med Jordens
Savn og Taarer vil forsone.
Lær dens Herlighed at kende
af det Tab, den mig erstatted,
af det Liv, som her fik Ende!
Kast et Blik ud over Sletten,
vore store Fædres Bolig,
nu saa øde og saa stille!
Se omkring dig! her, hvor Magtens,
Lykkens, Ærens, Sejrens Kranse
smuldre hen i Oldtidsgraven
med de Pander, som dem bare;

her, hvor Riget er lagt øde
med dets høje Helteskare;
her, hvor sorgfuld Nat bedækker
Tidens Börn, og Mindets Tone
Hjertets stærke Genlyd vækker;
her, hvor alt om Død erindrer,
her, just som i Mulm en Stjerne,
straalte første Gang i Klarhed
for mit Öje Livets Krone.

Ammen.

I dit Blik for mig den tindrer!

Benedikt.

Tænk, hvad Glæde, naar vi begge
smykkede med denne Krone
til et evigt Samliv mødes,
og hvor alle Savn skal stilles
tro hinanden Haanden række!

Ammen.

Da vil søde Taarer spildes¹,
naar min Benedikt jeg Armen
ser i Møde mig at strække;
naar mit Barn igen jeg favner
der, hvor aldrig mer man skilles:
Ingen Krone da jeg savner,
naar til Hjertet jeg dig trykker.

Benedikt.

Da for os af dunkle Skygger,
med en Trøst som aldrig viger,
Paradisets Sol opstiger;
ikke den forgængelige,
der i Purpur hist gaar under
og mod Natten ned nu higer.

Ammen.

Dagens Sol, gaar alt den under?

¹ Udgydes.

Benedikt.

Den gaar under, og til Vandring
mig den vinker med det samme.

Ammen.

Ak, min Dom du der afsiger!

Benedikt.

Nu far vel, min Barndoms Amme!

Ammen.

O far vel, mit Hjertes Søn!

Benedikt.

Kære Amme!

Ammen.

Kære Søn!

Og han kasted sig med Varme
i sin Ammes aabne Arme,
og i lang Tid fast omsluttet
holdt hun ham med Graad i Favnen.
Da rev atter han sig løs og
viskende af Øjet Taaren,
med et ildfuldt Blik mod Himlen
og med opadløftet Hoved
vendte han sig bort og vandred,
let og tynd og ungdomssmidig,
nedad gennem Bjærgets Hulvej,
i hvis dunkle Kløft hans Kittels
hvide Farve dobbelt skinned.
Men paa samme Plet stod Ammen,
begge Arme strakte mod ham,
følgende med spændte Blikke
Skridt for Skridt ham hen ad Vejen. —
Længe tydelig hun saa ham;
Solen i sin dybe Dalen
med det gyldne Skær ham farved
Nakken og de brune Lokker,
og endnu han tabt ej syntes.

Uvilkaarlig i sin Længsel
efter ham et Skridt hun gjorde:
Da — ved Vejens bratte Drejning
brat af Syne svandt han hende,
og ustandselige Taarer
vælted frem af hendes Öjne,
ved det Mulm, som overskygged
pludselig det pinte Hjerte.
Böjet fremad i sin Smerte,
end med Armene udstrakte
mod det Haab, der var forsvundet,
saa utrøstelig nu stod hun —
Trøst dog vist hun havde fundet,
havde med profetisk Blik hun
mægtet gennemtrænge Tiden,
og med Efterverdnens Öje
set sin Benedikt at straale
høj og herlig, som den dunkle
Middelalders lyse Heros;
set ham som Europas Lærer,
Videnskabens förste Grunder,
Folkeaandens vise Leder,
Munkelivets faste Styrer,
stærk i Daad og ren i Levnet;
set ham sejrende ved Maalet,
ham, hvem Kirken og Historien
stor og hellig har benævnet.

